

Západočeská Univerzita v Plzni

Fakulta právnická

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Oddlužení fyzických osob

-

podnikatelů

Plzeň, 2014

Ondřej ŘEZÁČ

Západočeská Univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra finančního práva a národního hospodářství

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Oddlužení fyzických osob - podnikatelů

Studijní program: Právo a právní věda

Studijní obor: Právo

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Zdeněk Vlček

Plzeň, 2014

Ondřej ŘEZÁČ

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Ondřej ŘEZÁČ**
Osobní číslo: **R09M0255P**
Studijní program: **M6805 Právo a právní věda**
Studijní obor: **Právo**
Název tématu: **Oddlužení fyzických osob - podnikatelů**
Zadávací katedra: **Katedra finančního práva a národního hospodářství**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Úvod
2. Oddlužení z pohledu zákona
3. Aktuální judikatura
4. Možnosti oddlužení pohledávek z podnikání a soukromých pohledávek podnikatelů
5. Demonstrace na konkrétních případech
6. Exkurz do rozhodovací praxe některých soudů
7. Závěr

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: 50

Forma zpracování diplomové práce: tištěná

Seznam odborné literatury:

- RICHTER, T. Insolvenční právo. 1. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008
- KOTOUČOVÁ, J. a kol. Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010
- ZELENKA, J. a kol. Insolvenční zákon, poznámkové vydání s důvodovou zprávou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy. 2. vydání. Praha: LINDE Praha, 2008
- HÁSOVÁ/MORAVEC Insolvenční řízení. Praha: C. H. Beck, 2013
- SCHELLE, K. Sbírka prací na téma nové insolvenční právo. Ostrava: Key Publishing s.r.o., 2006
- KUČERA F. Insolvenční zákon s judikaturou a souvisejícími předpisy. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009
- KOTOUČOVÁ, J. Zákon o konkurzu a vyrovnání a předpisy související: komentář. Praha: C. H. Beck, 2002

Vedoucí diplomové práce:

JUDr. Zdeněk Vlček

Katedra finančního práva a národního hospodářství

Datum zadání diplomové práce: 13. března 2013

Termín odevzdání diplomové práce: 31. března 2014

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
děkan

JUDr. Petra Jánošíková, Ph.D.
vedoucí katedry

V Plzni dne 24. června 2013

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci na téma: Oddlužení fyzických osob - podnikatelů zpracoval samostatně a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal, způsobem ve vědecké práci obvyklým.

V Plzni, 27. března 2014

vlastnoruční podpis autora

Poděkování

Tímto bych chtěl poděkovat JUDr. Zdeňku Vlčkovi za vedení diplomové práce. Děkuji též společnosti IKT INSOLVENCE v.o.s., zejména jejím společníkům, za jejich přístup, poskytnuté materiály a podporu. V neposlední řadě děkuji svým rodičům za podporu v průběhu celého studia.

Obsah

1	Úvod.....	1
2	Oddlužení z pohledu zákona	3
2.1	Zákon o konkurzu a vyrovnání	4
2.2	Řízení dle insolvenčního zákona	6
2.3	Oddlužení.....	13
3	Aktuální judikatura.....	20
3.1	Judikatura týkající se zahájení insolvenčního řízení	20
3.2	Možnost oddlužení v judikatuře	25
3.3	Oddlužení podnikatelů v judikatuře.....	26
4	Možnosti oddlužení pohledávek z podnikání a soukromých pohledávek podnikatelů	34
4.1	Vliv revizní novely	34
4.2	Pojem podnikatele	35
4.3	Výhody a nevýhody oddlužení pro věřitele.....	37
4.4	Možnosti oddlužení podnikatele podle zákona a jejich předpoklady	38
4.5	Možnosti oddlužení podnikatelů na základě ustálené judikatury	41
5	Demonstrace na konkrétních případech	43
5.1	Anna Valentová	43
5.2	Tomáš Bílek.....	44
5.3	Manželé Levických.....	46
5.4	Miroslav Šrámek.....	48
5.5	Radek Janovský	50
5.6	Lukáš Reitmaier	51
5.7	Manželé Horáčkovi.....	52
5.8	Milan Sivák.....	53
5.9	Další případy.....	53
6	Exkurz do rozhodovací praxe některých soudů	55
7	Závěr.....	58
8	Resumé	60
	Seznam použité literatury a zdrojů	62

1 Úvod

Současným celospolečenským trendem je život na dluh. Tomu se přizpůsobili i poskytovatelé úvěrů. Důsledkem je zadlužování státu, krajů, obcí, podniků, podnikatelů a v neposlední řadě domácností, na což reaguje insolvenční právo neboli právo úpadkové bouřlivým vývojem především v posledním desetiletí.

Insolvenční právo je právem relativně mladým, což se týká především institutu oddlužení fyzických osob, který přinesl zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení běžně nazývaný insolvenční zákon, který nahradil zákon č. 238/1991 Sb., o konkurzu a vyrovnání. Insolvenční zákon změnil stávající pojetí, které počítalo s řešením úpadku ve většině případů pouze formou likvidační – konkurzem. Aktuální společenský vývoj však donutil zákonodárce doplnit právní prostředky o nový institut, který řeší úpadek jak fyzických, tak i právnických osob – o oddlužení. Z důvodové zprávy k tomuto zákonu vyplývá, že oddlužení bylo původně koncipováno i jako způsob řešení úpadku drobných podnikatelů a k vymezení jen na osoby nepodnikající došlo až při projednávání návrhu zákona v Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky.

Jak už bylo řečeno výše, je insolvenční právo právem mladým, z čehož plyne, že ne všechny jeho oblasti jsou ustálené, a tak dochází často k novelizacím především s přihlédnutím ke stávající soudní judikatuře a k potřebám práva v praxi. V insolvenčním právu tak můžeme nalézt řadu situací, které de lege lata nejsou upravené, ale zároveň je o nich v rámci insolvenčních řízení rozhodováno de lege ferenda insolvenčními soudy.

Takovým případem je i institut oddlužení podnikatelů, který insolvenční právo do novely účinné od 1.1.2014 pojmově neupravovalo, nicméně bylo v rámci judikatury a praxe ustáleno natolik, že je dnes při splnění určitých podmínek platnou a účinnou součástí insolvenčního práva, a lze předpokládat, že se tento institut bude uplatňovat i dál nejen jako součást platné právní úpravy, ale též v mezích stávající judikatury.

O insolvenční právo a problematiku s ním spojenou se intenzivně zajímám, neboť již téměř tři roky pracuji v kanceláři insolvenčního správce, a tak se s tímto tématem setkávám doslova každý den. Aktivně se účastním řešení případů včetně toho, že zastupuji insolvenčního správce na konkrétních

přezkumných jednáních. Protože odborných prací na téma insolvenční řízení a zvláště oddlužení fyzických osob podnikatelů je zatím minimální množství, zvolil jsem si jako smysl a cíl své práce zaměřit se právě na toto téma a kromě jiného zmapovat rozhodovací praxi některých insolvenčních soudů i jejich jednotlivých senátů v této oblasti.

V teoretickém úvodu práce se zabývám samotným pojmem úpadku a způsoby jeho řešení, především oddlužením, a to s přihlédnutím k faktu, že oddlužení podnikatelů nebo dluhů z podnikání zákon do letošního roku neznal. Dále se věnuji judikatuře, která, jak již bylo zmíněno, hraje v insolvenčním právu důležitou roli, a to především s důrazem na důležitá rozhodnutí v oblasti oddlužení podnikatelů. Následně shrnuji poznatky zjištěné ze zákona a judikatury a týkající se vymezení podstaty oddlužení fyzických osob podnikatelů, a to především z pohledu pozitiv a negativ, která tento institut přináší nejen pro dlužníky, ale i pro věřitele. Věnuji se i otázce, proč soudy rozhodují ve prospěch podnikatelů a jaké možnosti jim vůbec tento právní institut dává. Vše následně demonstruji na konkrétních případech, na jejichž řešení a správě se osobně podílím a které vycházejí z rozhodovací působnosti pěti krajských soudů. V závěru se zaměřuji na rozhodování těchto soudů s ohledem na konkrétní situaci v regionech, ve kterých se nacházejí, a na jejich právní názory na danou problematiku.

Práce vychází z mých osobních zkušeností a je věnována především skutečnostem, které jsou podloženy konkrétními rozhodnutími jednotlivých krajských soudů, která ne vždy korespondují se zněním zákona.

2 Oddlužení z pohledu zákona

Insolvenční právo jsem v úvodu nazval fenoménem dnešní doby a tento fenomén z něj vytváří především institut oddlužení, který bývá laickou veřejností zaměňován s pojmem osobní bankrot. Jedná se o způsob řešení dlužníkovy úpadku, který umožňuje věřitelům získat alespoň částečnou úhradu jejich pohledávek buď zpeněžením dlužníkovy majetku, nebo srážkami z jeho příjmů; zároveň dává dlužníkovi možnost splnit ze svého závazku méně, než se věřitelům zavázal. Pro dlužníka vytváří institut oddlužení pozitivní motivaci, aby se snažil jeho pomocí zbavit dluhů a uspokojit alespoň zčásti své věřitele. Na straně věřitelů, především nezajištěných věřitelů, je hlavním pozitivem získání části finančních prostředků, které byly dlužníku poskytnuty, zpět, a to i od nemajetného dlužníka nebo dlužníka, jehož majetek je zatížen zástavním právem nebo jiným zajišťovacím institutem – nezajištěný věřitel tedy v případě povolení oddlužení získá zpravidla více než v případě řešení úpadku konkurzem. V konečném důsledku je tedy institut oddlužení výhodný i pro věřitele.

Základním zákonem upravujícím insolvenční právo je zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon, dále též IZ), který se zabývá institutem oddlužení v hlavě páté. Oproti předchozí právní úpravě je zde zřetelná snaha zakotvit absentující nebo méně zpracované instituty.

Insolvenční zákon je účinný déle než 5 let a za dobu své existence prošel řadou novel. Zatím poslední a nejrozsáhlejší je tzv. revizní či systémová novela insolvenčního zákona provedená zákonem č. 294/2013 Sb. Ta přináší podstatné změny a zavádí nové termíny, které insolvenční právo znalo do té doby pouze z judikatury soudů. Revizní novela zpřesňuje dosavadní právní úpravu, respektive promítá judikaturu insolvenčních soudů do jednotlivých ustanovení zákona, a zefektivňuje fungování procesu kolektivního uspokojení věřitelů.

Změny provedené revizní novelou se týkají například určování insolvenčních správců, jejich odměňování, věřitelských orgánů, souběhu exekuce a insolvenčního řízení, uplatňování nároků v insolvenčním řízení, oddlužení včetně společného oddlužení manželů a zavedení možnosti podnikatelského oddlužení.

2.1 Zákon o konkurzu a vyrovnání

Před účinností insolvenčního zákona bylo úpadekové právo upraveno zákonem č. 328/1991 Sb. o konkurzu a vyrovnání (dále jen konkurzní zákon nebo ZKV). Konkurzní zákon možnost oddlužení neupravoval. Jako možné formy řešení úpadku stanovil pouze konkurz nebo vyrovnání. V § 1 odst. 1 ZKV je stanoven účel tohoto zákona jako uspořádání majetkových poměrů dlužníka, který je v úpadku, kdy úpadek definuje v odstavci 2 – Dlužník je v úpadku, jestliže má více věřitelů a není schopen po delší dobu plnit své závazky. Jestliže dlužník zastavil platby, má se za to, že není schopen po delší dobu plnit své splatné závazky – „*Uvedený odstavec vymezuje první případ úpadku, kterým je platební neschopnost dlužníka. Platební neschopnost je stav a nikoliv výraz vůle dlužníka neplnit splatné peněžité nebo nepeněžité závazky.*“¹ V odstavci 3 dále definuje – Fyzická osoba, je-li podnikatelem, a právnická osoba je v úpadku tehdy, jestliže je předlužena. O předlužení jde tehdy, jestliže tato osoba má více věřitelů a jestliže její splatné závazky jsou vyšší než její majetek; do ocenění dlužníkovy majetku se zahrne i očekávaný výnos z pokračující podnikatelské činnosti, lze-li příjem převyšující náklady při pokračování podnikatelské činnosti důvodně předpokládat.

„*Předlužení je druhý případ zákonného vymezení úpadku, který se týká všech právnických osob, ale v případě fyzických osob těch, které jsou podnikateli ve smyslu obchodního zákoníku.*“² Následně ZKV upravuje v § 2, jakým způsobem je možné úpadek řešit. V odstavci 1 uvádí – Jestliže je dlužník v úpadku, lze u konkurzního soudu zahájit za podmínek stanovených tímto zákonem konkurzní řízení nebo vyrovnávací řízení. – a v odstavci 3 – Cílem konkurzu a vyrovnání je dosáhnout poměrného uspokojení věřitelů z majetku tvořícího konkurzní podstatu, a to za podmínek stanovených tímto zákonem. Z dikce zákona vyplývají dvě skutečnosti. „*První skutečností je zásada poměrného, tedy nikoliv úplného uspokojení věřitelů. Druhou skutečností je omezení věřitelů uspokojit se pouze z toho majetku dlužníka, který patří do konkurzní podstaty vymezené zákonem.*“³

¹ Pohl, T. *Zákon o konkurzu a vyrovnání – krok za krokem*, 2. přepracované a doplněné vydání, Praha: Prospektrum spol. s.r.o., 2000, s. 224

² Pohl, T. *Zákon o konkurzu a vyrovnání – krok za krokem*, 2. přepracované a doplněné vydání, Praha: Prospektrum spol. s.r.o., 2000, s. 224

³ Pohl, T. *Zákon o konkurzu a vyrovnání – krok za krokem*, 2. přepracované a doplněné vydání, Praha: Prospektrum spol. s.r.o., 2000, s. 225

U konkurzu a vyrovnání jde tedy o uspokojení věřitelů z prodeje dlužníkovy majetku; nejedná se o veškerý majetek, ale pouze majetek, který tvoří konkurzní podstatu. Konkurzní podstatu ale téměř vždy tvoří veškerý majetek, ze kterého lze zpeněžením získat alespoň nějaké finanční prostředky. V důsledku toho je jasné, že pro právnickou osobu to znamená likvidaci s nemožností dalšího podnikání, neboť dojde k vymazání společnosti z obchodního rejstříku, případně u fyzických osob – podnikatelů k výmazu z příslušného rejstříku.

„Vyrovnání je právním institutem, který je vedle konkurzu pojat rovněž do ZKV. Jeho cíl a účel je stejný jako u konkurzního řízení s tím, že má odlišný průběh a liší se některými důsledky. Provedením vyrovnávacího řízení není dlužník do budoucnosti zbaven možnosti dalšího podnikání, neboť závazky v tomto řízení neuspokojené zanikají.“⁴ V praxi se vyrovnávací řízení dostávalo spíše do pozadí více využívaného konkurzního řízení.

Je patrné, že konkurzní zákon příliš nepočítal s možností úpadku fyzických osob, které nepodnikají, což bylo nejspíše dáno dobou, ve které nabyl tento zákon účinnosti. Nicméně konkurzní řízení u nepodnikající fyzické osoby nebylo zákonem nijak vyloučeno. *„Kromě podnikatelských subjektů může nastat úpadek i u občanů, byť jen z důvodu insolvence. Takže i na občana, který není podnikatelem a neplní například své povinnosti při úhradě poskytnutých půjček k nákupu spotřebního zboží, může být za zákonem stanovených podmínek prohlášen konkurz a jeho majetkové poměry lze uspořádat podle ustanovení ZKV. V praxi se však zatím s takovými tzv. privátními konkurzy většinou nesetkáváme.“⁵*

U nepodnikající fyzické osoby nelze po konkurzním řízení provést likvidaci a výmaz, jako je tomu u osob právnických, případně osob fyzických podnikatelů, a tak existuje dále a věřitelé mohou minimálně dalších 10 let a v případě neukončení exekuce neomezeně dlouho, tedy až do její smrti požadovat úhradu zbytků svých pohledávek, které v konkurzu nebyly uspokojeny.

Z výše uvedeného vyplývá, že konkurz je nejčastějším řešením především pro zadlužené obchodní společnosti, které po jeho skončení zpravidla zaniknou a s nimi zaniknou i jejich závazky. Konkurz fyzické osoby má však velmi negativní dopad na její další existenci. Během konkurzního řízení dojde ke zpeněžení majetkové podstaty, ale v konkurzu neuspokojené závazky trvají i po jeho

⁴ Kotoučová, J., Raban, P. *Konkurz a vyrovnání, vydání 2.*, aktualizované a doplněné, Praha: Nakladatelství Ovac, s.r.o., 2001, s. 82

⁵ . Kotoučová, J., Raban, P. *Konkurz a vyrovnání, vydání 2.*, aktualizované a doplněné, Praha: Nakladatelství Ovac, s.r.o., 2001, s. 22

skončení, fyzickou osobu tíží a nedovolí jí začít novou životní etapu bez závazků. Tato osoba tak ztrácí perspektivu pro zbytek života a uchyluje se často k nelegálním pracovním možnostem, obstarává si příjmy takzvaně „načerno“ bez povinných odvodů ve prospěch státu a stává se pro stát určitou přítěží, neboť ve většině případů pobírá sociální dávky. Právě z těchto důvodů a především kvůli nárůstu zadlužení fyzických osob a s ohledem na ekonomickou krizi vyvstala potřeba upravit především zadlužení fyzických osob nepodnikajících, jejichž počet se začal lavinově zvyšovat.

2.2 Řízení dle insolvenčního zákona

Insolvenční zákon nabył účinnosti dnem 1. ledna 2008 a zrušil zákon o konkurzu a vyrovnání. Předmětem insolvenčního zákona je podle ustanovení § 1 řešení úpadku a hrozícího úpadku dlužníka soudním řízením některým ze stanovených způsobů tak, aby došlo k uspořádání majetkových vztahů k osobám dotčeným dlužníkovým úpadkem nebo hrozícím úpadkem a k co nejvyššímu a zásadně poměrnému uspokojení dlužníkových věřitelů. Insolvenční zákon již v prvním ustanovení zakotvuje nový právní institut - oddlužení.

Předpokladem zahájení insolvenčního řízení je podání insolvenčního návrhu u krajského soudu místně příslušného obvodu obecného soudu dlužníka. Lze konstatovat, že u většiny insolvenčních návrhů jde o krajský soud místně příslušný trvalému bydlišti dlužníka, případně sídlu společnosti dlužníka. Pokud dojde k podání insolvenčního návrhu u místně nepřislušného soudu, zahájí tento soud insolvenční řízení, nicméně poté předá věc místně příslušnému soudu.

V insolvenčním návrhu se prokazuje skutečnost, že je dlužník v úpadku. Úpadek je pojmem, který se vyskytuje v celém insolvenčním řízení, a je zároveň základním kamenem, na němž je insolvenční řízení postaveno. Dle ustanovení § 3 odst. 1 IZ je dlužník v úpadku, jestliže má více věřitelů, peněžité závazky po dobu delší než 30 dnů po době splatnosti a tyto závazky není schopen plnit, přičemž tyto podmínky musí být splněny kumulativně.

V ustanovení téhož paragrafu v odstavci 2 je definován pojem platební neschopnosti, a to tak, že dlužník zastavil platby podstatné části svých peněžitých závazků, nebo je neplní po dobu delší 3 měsíců po lhůtě splatnosti, nebo není možné dosáhnout uspokojení některé ze splatných peněžitých pohledávek vůči dlužníku výkonem rozhodnutí nebo exekucí, případně nesplní povinnost

předložení listin požadovaných v ustanovení § 104 odst. 1 IZ. K prokázání platební neschopnosti dostačuje splnění jednoho z bodů taxativního výčtu uvedeného v tomto odstavci.

Platební neschopnost se vztahuje jak na fyzické osoby a fyzické osoby podnikatele, tak i na právnické osoby. U právnických osob a fyzických osob - podnikatelů ještě IZ doplňuje v odstavci 3, že úpadek je i předlužení a o předlužení jde tehdy, má-li dlužník více věřitelů a souhrn jeho závazků převyšuje hodnotu jeho majetku. „*Návrh v zásadě vychází z dosavadních forem úpadku (z úpadku pro platební neschopnost a z úpadku pro předlužení) a v tomto rámci z definic, které jsou již vžitě a judikatorně prověřené. Tyto definice však v některých bodech významně mění a doplňuje. Předpokladem obou forem úpadku zůstává existence více (to jest nejméně dvou) dlužníkových věřitelů s tím, že tam, kde taková podmínka není splněna, je jedinému věřiteli stejně jako dosud k dispozici případný výkon rozhodnutí (exekuce).*“⁶ Navíc je možné podat insolvenční návrh i v případě, že dlužníku úpadek zatím jen hrozí. Dle ustanovení § 3 odst. 4 jde o hrozící úpadek tehdy, lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně a včas splnit podstatnou část svých peněžitých závazků.

Aktivní legitimaci k podání insolvenčního návrhu má dlužník nebo jeho věřitel. Pokud jde o hrozící úpadek, je aktivně legitimován pouze dlužník. „*Kdyby tak mohli učinit i věřitelé, bylo by nutno se obávat toho, že budou podávat insolvenční návrhy v širší míře coby způsob nátlaku vůči svým dlužníkům, sledující účely, jež jsou s principy insolvenčního řízení v rozporu.*“⁷

Insolvenční řízení je řízením návrhovým, z čehož vyplývá, že soud nemůže zahájit insolvenční řízení ze své vlastní iniciativy. „*Insolvenční řízení nemůže být zahájeno ani na návrh jiného veřejnoprávního subjektu. Ve zvláštních případech je oprávněna podat insolvenční návrh Česká národní banka (§ 368 a § 380 IZ), pokud je podáván insolvenční návrh na finanční instituci. Insolvenční návrh je oprávněn podat taktéž insolvenční správce v hlavním úpadkovém řízení, pokud chce zahájit vedlejší úpadkové řízení podle čl. 29 nařízení 1346/2000.*“⁸ Povinnost podat insolvenční návrh má dlužník, který je právnickou osobou nebo fyzickou osobou – podnikatelem, a to bez zbytečného odkladu poté, co se

⁶ Zelenka J. kol. *Insolvenční zákon, poznámkové vydání s důvodovou zprávou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcí předpisy*, 2. aktu. vyd., Praha: Linde, 2008, str. 31

⁷ Důvodová zpráva k zákonu č. 182/2006 Sb.; k § 97 odst. 2.

⁸ Hášová, J. Moravec, T. *Insolvenční řízení*. Vydání první. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 280

dozvěděl nebo při náležité pečlivosti měl dozvědět o svém úpadku.⁹ Z logiky věci vyplývá, že dlužník fyzická osoba – nepodnikatel má právo, nikoli povinnost insolvenční návrh podat. „*Povinnost dlužníka zahájit soudní řízení, je-li v úpadku, představuje standardní úpravu, která je obsažena ve většině úpadkových úprav v zahraničí.*“¹⁰

Insolvenční návrh musí splňovat určité náležitosti, a to vedle obecných náležitostí daných občanským soudním řádem (dále jen OSŘ) i zvláštní náležitosti s ohledem na fakt, že je insolvenční řízení zvláštním druhem soudního řízení. Insolvenční návrh je podáván v listinné podobě a je opatřen úředně ověřenými podpisy osob, které ho podávají. Může být podán i v podobě elektronické s uznávaným elektronickým podpisem nebo prostřednictvím datové schránky. Jinak se k insolvenčnímu návrhu nepřihlíží, čili je vytvářena fikce, že nebyl podán, o čemž vyrozumí insolvenční soud svým usnesením, které vylučuje přípustnost opravných prostředků, insolvenčního navrhovatele.¹¹

Ve smyslu ustanovení § 103 IZ musí insolvenční návrh obsahovat označení navrhovatele a dlužníka, kterého se týká, případně je nutno doložit, kým jsou zastoupeni. Označení se provádí uvedením osobních údajů u osob fyzických a obvyklými údaji o právnických osobách u těchto osob. Dále musí být uvedeny rozhodující skutečnosti, které osvědčují úpadek nebo hrozící úpadek dlužníka, a oprávnění zakládající právo nebo povinnost podat návrh. U navrhovatele, který je osobou rozdílnou od dlužníka, musí navíc insolvenční návrh obsahovat důkazy, kterých se navrhovatel dovolává. V přeneseném slova smyslu je insolvenční návrh podáván jinou osobou než dlužníkem zvláštním typem žaloby, kterou se navrhovatel domáhá zjištění úpadku dlužníka. Insolvenční návrh se podává v takovém počtu stejnopisů, aby jeden zůstal k dispozici soudu, a dále aby každý, komu se doručuje, obdržel též po jednom vyhotovení. Navrhovatel je povinen připojit předepsané přílohy a listinné důkazy, které ale netvoří součást insolvenčního návrhu.

Přílohy insolvenčního návrhu se liší podle toho, zda je návrh podáván dlužníkem, nebo věřitelem. Pokud návrh podává dlužník, je povinen připojit na základě ustanovení § 104 IZ seznam svého majetku včetně seznamu pohledávek, seznam svých závazků s uvedením věřitelů, seznam svých zaměstnanců, pokud je

⁹ § 98 IZ

¹⁰ Hásová, J. Moravec, T. *Insolvenční řízení*. Vydání první. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 61.

¹¹ § 97 IZ

má, a listiny dokládající úpadek nebo hrozící úpadek. „*Nemá-li dlužník žádný majetek nebo zaměstnance, výslovně to uvede v seznamech. Předložené seznamy musí dlužník podepsat a výslovně v nich uvést, že jsou správné a úplné.*“¹² Věřitel v roli navrhovatele je naproti tomu povinen doložit, že má za dlužníkem splatnou pohledávku, a k návrhu připojit její přihlášku.

„K návrhu je insolvenční navrhovatel povinen připojit předepsané přílohy a listinné důkazy, jichž se dovolává. Výslovně se stanoví, že přílohy a listiny nejsou součástí insolvenčního návrhu. Jde-li o insolvenční návrh dlužníka, upravuje jeho povinné přílohy a listiny § 104, je-li insolvenčním navrhovatelem věřitel, upravuje jeho povinné přílohy a listiny § 105. Stejnopis insolvenčního návrhu věřitele se doručuje dlužníkovi vždy do vlastních rukou; insolvenční návrh dlužníka se (nikomu) nedoručuje. Insolvenční návrh, který neobsahuje všechny náležitosti nebo který je nesrozumitelný anebo neurčitý, insolvenční soud odmítne, jestliže pro tyto nedostatky nelze v řízení pokračovat; učiní tak neprodleně, nejpozději do 7 dnů poté, co byl insolvenční návrh podán.

*Nejsou-li u insolvenčního návrhu připojeny zákonem požadované přílohy nebo neobsahují-li tyto přílohy stanovené náležitosti, určí insolvenční soud navrhovateli lhůtu k jejich doplnění. Tato lhůta nesmí být delší než 7 dnů; to neplatí, jde-li o insolvenční návrh (dlužníka) podle § 98 odst. 1. Nebude-li insolvenční návrh (miněny jsou patrně jen jeho přílohy) ve stanovené lhůtě doplněn, insolvenční soud jej odmítne (§ 128 odst. 2).“*¹³

Insolvenční řízení je zahájeno dnem, kdy je insolvenční návrh doručen věcně příslušnému soudu. Po převzetí návrhu oznámí insolvenční soud vyhláškou dle ustanovení § 101 odst. 1 IZ zahájení insolvenčního řízení, a to nejpozději do dvou hodin po podání návrhu. „*Insolvenční soud vydá usnesení, které zveřejní a které má předepsány náležitosti, jimiž zajišťuje, aby bylo zveřejněno vše podstatné. Svou podstatou je toto usnesení usnesením, jímž se upravuje vedení řízení; i proto je k jeho zveřejnění vyhláškou soudu stanovena velmi krátká lhůta.*“¹⁴ „*Vyhláška o zahájení insolvenčního řízení musí obsahovat označení insolvenčního soudu, který ji vydal, označení insolvenčního navrhovatele, označení dlužníka a údaj o okamžiku jejího zveřejnění v insolvenčním rejstříku*

¹² Zelenka J. kol. *Insolvenční zákon, poznámkové vydání s důvodovou zprávou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcí předpisy*, 2. aktu. vyd., Praha: Linde, 2008, s. 177

¹³ Zelenka J. kol. *Insolvenční zákon, poznámkové vydání s důvodovou zprávou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcí předpisy*, 2. aktu. vyd., Praha: Linde, 2008, s. 175

¹⁴ Zelenka J. kol. *Insolvenční zákon, poznámkové vydání s důvodovou zprávou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcí předpisy*, 2. aktu. vyd., Praha: Linde, 2008, s. 168

*(den, hodinu, popř. minutu zveřejnění). Uvedeno musí být rovněž jméno a příjmení osoby, která vyhlášku vydala, a den jejího vydání. Účastníkům insolvenčního řízení je třeba tuto vyhlášku doručit. Odvolání proti ní není přípustné.*¹⁵

Insolvenční návrh a vyhláška o zahájení insolvenčního řízení jsou zveřejněny v insolvenčním rejstříku (dále jen ISIR), který vede Ministerstvo spravedlnosti ČR a který je společný pro všechny insolvenční soudy.¹⁶ Návrhu je přidělena spisová značka, pod kterou je řízení vedeno a je možné jej právě podle ní v ISIRu vyhledat. Tato spisová značka je jedinečná pro celou ČR.

V ISIRu se zveřejňují všechny informace o průběhu insolvenčního řízení dlužníka, jakými jsou např. návrhy účastníků, přihlášky věřitelů, usnesení insolvenčního soudu, rozsudky v incidenčních sporech apod. Řadí se do 5 různých částí, kterými jsou řízení do úpadku, řízení po úpadku, incidenční spory, ostatní a přihlášky.

Okamžik zveřejnění insolvenčního návrhu v ISIR je důležitý pro účinky, které jím nastávají. IZ je upravuje v § 109 - § 114. Nastávají okamžikem zveřejnění vyhlášky o zahájení insolvenčního řízení, a pokud není stanoveno zákonem jinak, trvají až do skončení insolvenčního řízení. Jedná se především o skutečnosti, že pohledávky a jiná práva týkající se majetkové podstaty nemohou být uplatněny žalobou, lze-li je uplatnit přihláškou; právo na uspokojení ze zajištění, které se týká majetku ve vlastnictví dlužníka nebo patřícího do majetkové podstaty, lze uplatnit a nově nabýt jen za podmínek stanovených IZ; výkon rozhodnutí a exekuci, která by postihla majetek dlužníka nebo majetkové podstaty, lze nařídit či zahájit, ale nelze provést, s výjimkou pohledávek za majetkovou podstatou; nelze uplatnit dohodou věřitele a dlužníka založené právo na výplatu srážek ze mzdy nebo jiných příjmů.¹⁷

Výše popsané účinky velmi často využívají dlužníci za situace, kdy má být např. provedena dražba jejich majetku - účelově podají neúplný insolvenční návrh, který nelze projednat, ale vyvolá účinky stanovené zákonem, a tak dražbu nelze provést. Následně dlužník k výzvě soudu návrh nedoplní, nebo ho vezme zpět, čímž se řízení zastaví. Dlužník tak zmaří dražbu díky účinkům zahájeného insolvenčního řízení. Dalšími účinky zahájení insolvenčního řízení jsou například

¹⁵ .Hásová, J. Moravec, T. *Insolvenční řízení*. Vydání první. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 77.

¹⁶ Dostupný na www.justice.cz

¹⁷ §109 IZ

zákaz nakládání s majetkovou podstatou, možnost uplatnění přihlášek věřitelů a další.

Na základě podaného insolvenčního návrhu rozhodne insolvenční soud o dalším postupu ve věci. Ve smyslu ustanovení § 131 IZ musí být osvědčeny skutečnosti, na jejichž základě soud rozhoduje. Insolvenční soud tak činí buďto na základě příloh k insolvenčnímu návrhu nebo vlastním dokazováním. Insolvenční soud může vyzvat navrhovatele k doplnění insolvenčního návrhu. Následně o něm rozhodne, případně ho pro jeho vady odmítne, nebo řízení zastaví, jestliže navrhovatel učinil zpětvzetí insolvenčního návrhu.

Insolvenční soud dále může insolvenční návrh zamítnout, pokud nebyly osvědčeny skutečnosti na základě ustanovení § 131, čili nebyl prokázán úpadek dlužníka. Pokud jsou všechny tvrzené skutečnosti osvědčeny a není důvod k zastavení, odmítnutí nebo zamítnutí insolvenčního návrhu, pak insolvenční soud svým usnesením zjistí úpadek, případně hrozící úpadek dlužníka a ze seznamu insolvenčních správců ustanoví dlužníku konkrétního insolvenčního správce.

Revizní novelou došlo k rozsáhlé úpravě ve způsobu ustanovování insolvenčních správců, kdy od 1.1.2014 jsou insolvenční správci ustanovováni speciálním počítačovým programem v tzv. „kolečku“ ze seznamů vedených v případě oddlužení pro jednotlivé okresy, ve kterých správce má sídlo nebo zde zřídil svou provozovnu, zatímco do konce roku 2013 byli insolvenční správci ustanovováni ze seznamu vedeného pro celý krajský soud, respektive kraj. Je otázkou, zda nové řešení splní předpoklady zákonodárce, že zřízením provozoven v jednotlivých okresech se insolvenční správce stane dostupným pro dlužníka i věřitele, neboť již nyní lze prokazatelně doložit, že řada provozoven insolvenčních správců nesplňuje požadavky kladené na ně zákonem a vyhláškou Ministerstva spravedlnosti ČR. Je otázkou, jak bude tato situace řešena, neboť z veřejně dostupných zdrojů nevyplývá, že by Ministerstvo provádělo kontroly provozoven insolvenčních správců včetně avizovaných sankcí.

Rozhodnutí o úpadku musí vedle zmíněných výroků o zjištění úpadku a ustanovení insolvenčního správce dále obsahovat údaj o tom, kdy nastávají účinky zahájeného insolvenčního řízení; výzvu věřitelům, aby přihlásili ve stanovené lhůtě své pohledávky, pokud tak ještě neučinili; výzvu, aby věřitelé sdělili insolvenčnímu správci, jaká zajišťovací práva uplatní; výrok, jímž se stanoví místo a termín konání přezkumného jednání a schůze věřitelů; výrok, jímž se

ukládá dlužníku, který tak ještě neučinil, aby sestavil ve stanovené lhůtě seznamy svého majetku a závazků a předal je ustanovenému insolvenčnímu správci.¹⁸

Rozhodnutí o úpadku doručí insolvenční soud zvlášť dlužníkovi, a to do vlastních rukou, insolvenčnímu správci, rovněž do vlastních rukou, což je obvykle realizováno doručením do datové schránky, předběžnému správci, insolvenčnímu návrhovateli a osobám, které přistoupily k řízení. Věřitelům dlužníka, kteří přihlásili své pohledávky, může insolvenční soud doručit rozhodnutí o úpadku nebo jeho zkrácené znění, pokud to považuje za vhodné. Dalším zákonem stanoveným subjektům insolvenční soud vydání rozhodnutí oznámí (§ 139 IZ¹⁹). Za tím účelem jim doručí insolvenční soud rozhodnutí o úpadku zvlášť, a to prostřednictvím veřejné datové sítě.²⁰

Zjištěný úpadek lze řešit několika způsoby, kterými jsou konkurz, reorganizace, oddlužení a zvláštní způsoby řešení úpadku, které insolvenční zákon stanoví pro určité subjekty nebo pro určité druhy případů.²¹

Insolvenční soud obvykle spojuje rozhodnutí o úpadku s rozhodnutím o způsobu jeho řešení, ale nic mu nebrání v tom, aby o způsobu řešení úpadku rozhodl později samostatným usnesením. Pokud se jedná o insolvenční návrhy spojené s návrhem na povolení oddlužení, insolvenční soud rozhoduje podle údajů uvedených v insolvenčním návrhu a až po přezkumném jednání je na schůzi věřitelů definitivně určen způsob, jakým bude úpadek řešen, pokud nenastane situace, při které se dlužník odvolá k soudu vyšší instance. *„Stanovení způsobu řešení úpadku je nezbytným důsledkem rozhodnutí o úpadku, ale rozhodnutí o něm může i nemusí být spojeno s rozhodnutím o úpadku. Koncepce osnovy nově vychází z myšlenky, že na rozhodnutí o způsobu řešení dlužníkovra úpadku by se výraznou měrou měli podílet dlužníkovi věřitelé s tím, že chybný úsudek věřitelů v dotčeném směru jde na „jejich účet“. Současně se tím posiluje tendence, aby dlužník přistupoval k řešení svého úpadku co nejotevřeněji a aby věřitelům*

¹⁸ § 136 IZ

¹⁹ Orgán, který vede obchodní nebo jiný rejstřík, v němž je dlužník zapsán; finanční úřad; krajská pobočka úřadu práce; okresní správa sociálního zabezpečení; obecný soud dlužníka; soud, správce daně, soudního exekutora nebo jiný orgán pokud zde probíhá řízení o nárocích insolvenčního řízení; ČNB ve stanovených případech; orgán nebo osobu, která vede veřejný seznam, který osvědčuje vlastnictví dlužníka k majetku náležejícího do majetkové podstaty.

²⁰ Hásová, J. Moravec, T. *Insolvenční řízení*. Vydání první. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 91

²¹ § 4 IZ

poskytoval co nejúplnější informace pro jejich správné rozhodnutí tak, aby se spoluprací s věřiteli vyhnul řešení úpadku, jež jsou z jeho pohledu nevhodná.“²²

*Z výše uvedeného vyplývá, že „nejsou-li dány předpoklady pro spojení rozhodnutí o úpadku s rozhodnutím o způsobu řešení úpadku, vydá insolvenční soud samostatné rozhodnutí o způsobu řešení úpadku ve lhůtě do tří měsíců po rozhodnutí o úpadku, nesmí však rozhodnout dříve než po skončení schůze věřitelů svolané rozhodnutím o úpadku.“*²³

2.3 Oddlužení

Oddlužení je způsob řešení úpadku dlužníka, který je založen na tom, že dlužník uhradí svým nezajištěným věřitelům minimálně třicet procent zjištěných pohledávek, pokud se s věřiteli nedohodne jinak. Po splnění podmínek oddlužení vydá příslušný insolvenční soud usnesení, že se dlužník zprošťuje povinnosti uhradit zbylou část závazků, a to i těch, které nebyly do řízení přihlášeny.

Oddlužení tedy dlužníkům nabízí kontrolované řešení jejich ekonomických problémů. Hlavní podmínkou je splacení minimálně třiceti procent přihlášených a zjištěných pohledávek, což může být provedeno dvěma způsoby - buďto plněním splátkového kalendáře, kdy dlužník po dobu až 60 měsíců odevzdává zabavitelnou část svých příjmů do oddlužení, nebo zpeněžením majetkové podstaty dlužníka, kdy insolvenční správce zpeněží dlužníkuv majetek a takto získané finanční prostředky použije k uspokojení pohledávek věřitelů.

Jak jsem již zmínil, bylo oddlužení v původním návrhu koncipováno i pro drobné podnikatele, nicméně při projednávání konečné podoby zákona byla tato varianta zamítnuta. Dle ustanovení § 389 IZ mohl až do účinnosti revizní novely 1.1.2014 navrhnout způsob řešení svého úpadku nebo hrozícího úpadku oddlužením pouze dlužník, který není podnikatelem. Revizní novela však pojetí ustanovení § 389 IZ velmi výrazně změnila. Návrh na povolení oddlužení může nyní podat i dlužník, který je právnickou osobou, která podle zákona není považována za podnikatele a současně nemá dluhy z podnikání, nebo fyzická osoba, která nemá dluhy z podnikání. Jde tedy o rozšíření původní koncepce a speciální vymezení pro fyzické a právnické osoby zvlášť. Revizní novela

²² Zelenka J. kol. *Insolvenční zákon, poznámkové vydání s důvodovou zprávou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcí předpisy*, 2. aktu. vyd., Praha: Linde, 2008, s. 249

²³ Hásová, J. Moravec, T. *Insolvenční řízení*. Vydání první. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 94

současně dává možnost oddlužit i dluhy vzniklé dlužníkovým podnikáním, ale pouze za předpokladu, že s tím vysloví souhlas věřitel, o jehož pohledávku jde, nebo jde o pohledávku věřitele, která zůstane neuspokojená po skončení insolvenčního řízení, ve kterém insolvenční soud zrušil konkurz na majetek dlužníka, podle § 308 odst. 1. písm. c) nebo d)²⁴, anebo jestliže jde o pohledávku zajištěného věřitele.

Nové pojetí ustanovení § 389 IZ ve svém důsledku dává konečně možnost oddlužení drobným podnikatelům, neboť právě u nich je předpoklad, že věřitelé budou s navrhovaným oddlužením souhlasit, případně po skončení konkurzu zůstanou dlužníkům takové závazky, které bude možno vzhledem k jejich výši následně oddlužit. Dá se konstatovat, že pojetí oddlužení se dostává po šesti letech účinnosti zákona do podoby, kterou autoři původního znění zamýšleli. Jedná se o změnu, kdy se nově nehodnotí povaha osoby dlužníka, ale hodnotí se povaha jeho dluhů, z čehož vyplývá, že za této situace může být povoleno oddlužení fyzické osobě, která je podnikatelem, nicméně nemá dluhy z podnikání.

Aktivně legitimován k podání návrhu na povolení oddlužení je pouze dlužník. Pokud insolvenční návrh podává věřitel, může navrhopvat pouze prohlášení konkurzu. Z logiky věci vyplývá, že pokud insolvenční návrh podává dlužník, jedná se vždy o návrh spojený s návrhem na povolení oddlužení, neboť jsem se při své práci a rozboru insolvenčních řízení fyzických osob neseťkal s případem, kdy by takový dlužník sám na sebe podal návrh na prohlášení konkurzu. S ohledem na novou právní úpravu dluhů z podnikání jsem přesvědčen, že ani v budoucnu se s takovým dlužníkem neseťkám.

Další novinkou, kterou přinesla revizní novela, je ustanovení § 394a IZ, které stanoví, že návrh na povolení oddlužení mohou podat manželé buď samostatně, nebo společně – při společném návrhu pak jejich oddlužení bude probíhat společně pod jednou spisovou značkou. Rozhodná pro podání společného návrhu je ta skutečnost, zda se jedná o manžele ke dni, kdy insolvenční návrh dojde k soudu. Z manželů se stávají nerozluční společníci a považují se za jednoho dlužníka. Společné oddlužení manželů bylo doposud upraveno pouze judikatorně.

²⁴ Jedná se o případ, kdy je zrušen konkurz po obdržení zprávy insolvenčního správce o splnění rozvrhového usnesení nebo zjistí-li, že pro uspokojení věřitelů je majetek dlužníka zcela nepostačující; přitom se nepřihlíží k věcem, právům a jiným majetkovým hodnotám vyloučeným z majetkové podstaty.

Návrh na povolení oddlužení nelze zaměňovat s insolvenčním návrhem, jelikož se jedná o dvě různá procesní podání, i když v případě podání insolvenčního návrhu dlužníkem je dlužník povinen, pokud hodlá řešit svůj úpadek oddlužením, spojit jej s návrhem na povolení oddlužení.²⁵ Samostatný návrh na povolení oddlužení není sám o sobě způsobilý zahájit insolvenční řízení. Je ale možné, aby po insolvenčním návrhu podaném věřitelem dlužník podal návrh na povolení oddlužení. V tomto případě může dlužník podat návrh na povolení oddlužení ve lhůtě třiceti dnů ode dne, kdy mu byl insolvenční návrh doručen.²⁶

Insolvenční zákon společně s vyhláškou č. 311/2007 Sb. předepisuje dlužníkům, v jaké podobě musí být návrh na povolení oddlužení podán. Insolvenční návrh se podává na formuláři, který je dostupný na internetové adrese www.insolvenčni-zakon.justice.cz, a zákon současně stanoví, co všechno musí dlužník v návrhu uvést a jaké dokumenty připojit v podobě příloh. Návrh na povolení oddlužení musí obsahovat: obecné náležitosti (označení osob uvedených v návrhu jménem, příjmením a bydlištěm, u fyzických osob podnikatelů identifikačním číslem, právnická osoba je označena obchodní firmou nebo jejím názvem, sídlem a identifikačním číslem), označení dlužníka a osob za něj jednajících, očekávané příjmy v následujících šedesáti měsících, příjmy za posledních třicet šest měsíců a návrh způsobu oddlužení, případně sdělení, že dlužník takový návrh nevznáší.

Pokud dlužník navrhuje oddlužení formou splátkového kalendáře, může zároveň požádat o stanovení nižších měsíčních splátek.²⁷ Jedná se o takový typ oddlužení, kdy dlužník neodvádí k rukám insolvenčního správce celou zabavitelnou část svých příjmů, ale jeho plnění je dáno pevnou splátkou, která zůstává po celou dobu oddlužení stejná. Dlužník musí podrobně uvést důvody, které ho vedou k návrhu pevné splátky. V praxi se lze nejčastěji setkat se situacemi, kdy je pevná splátka povolena dlužníkům, kteří např. pečují o nemohoucí rodiče, mají nemocné dítě, jehož nemoc vyžaduje zvýšené náklady na stravu nebo léky apod. Pokud je dlužníkovi schválena pevná měsíční splátka, musí být její výše stanovena tak, aby dlužník v průběhu 60 měsíců uhradil minimálně 50 % přihlášených a zjištěných pohledávek.

²⁵ § 106 odst. 1 IZ

²⁶ § 390 odst. 1 IZ

²⁷ § 391 IZ

Dlužníci jsou povinni připojit k návrhu na povolení oddlužení seznam majetku a závazků, dokumenty, které dokládají jejich příjem za poslední 3 roky, a písemný souhlas nezajištěného věřitele, pokud se s dlužníkem dohodl, že hodnota plnění, které v rámci oddlužení obdrží, bude menší než 30 procent a stanoví, jaká míra plnění je pro něj dostačující nebo souhlas věřitele, že jeho pohledávka za dlužníkem podnikatelem může být řešena oddlužením. Dále může dlužník připojit závazek třetí osoby o příslibení poskytnutí finanční pomoci při plnění oddlužení. Jedná se o ty případy, kdy se dlužníci při svých předpokládaných příjmech a s nimi souvisejících zabavitelných částkách pohybují na hranici třicetiprocentního plnění zjištěných závazků a možnost splnění podmínek oddlužení se jeví jako nereálná. Dlužník se v tom případě domluví s osobou, nejčastěji osobou mu blízkou – rodiče, partneři, manželé, děti, kamarádi aj., na poskytnutí pomoci při oddlužení, a to například formou darovací smlouvy (podpisy musí být úředně ověřeny), kterou dlužník připojí k návrhu na povolení oddlužení, čímž zvýší předpoklad svého budoucího plnění.

Pro případ, že dlužník všechny požadované náležitosti a přílohy nedoloží, insolvenční zákon ukládá soudu, aby dlužníka vyzval k odstranění všech nedostatků a současně jej poučil o způsobu, jak má nápravu provést. K tomu soud poskytuje maximální lhůtu 7 dnů a při jejím nedodržení má právo návrh na povolení oddlužení zamítnout a prohlásit konkurz na majetek dlužníka.²⁸ Je proto nutné, aby se dlužník snažil podat návrh kompletně v pořádku včetně příloh, neboť odstranění nedostatků ve lhůtě, která může být i kratší než sedm dní, se pro něj může stát nesplnitelné. Jako příklad lze uvést doložení znaleckého posudku k ocenění nemovitosti, jehož vypracování s ohledem na vytíženost znalců trvá ve většině případů déle než týden. Zároveň existuje možnost zpětvzetí návrhu, případně insolvenční soud návrh zamítne.

Aby oddlužení mohlo být dlužníku povoleno, musí v insolvenčním návrhu spojeném s návrhem na povolení oddlužení doložit, že je schopen v průběhu oddlužení uhradit nezajištěným věřitelům minimálně třicet procent jejich pohledávek, a že tak nečiní s nepoctivým úmyslem.²⁹ O tom, zda oddlužení bude schváleno, rozhoduje insolvenční soud po projednání případných námitek věřitelů.³⁰ Věřitelé pak hlasováním na schůzi věřitelů nebo mimo ni rozhodnou o

²⁸ § 392 IZ

²⁹ § 395 odst. 1 IZ

³⁰ § 404 IZ

způsobu oddlužení, kterým je buď zpeněžení majetkové podstaty dlužníka, nebo plnění splátkového kalendáře.³¹ Se schválením oddlužení zároveň insolvenční zákon spojuje řadu účinků a povinností pro dlužníka.

„Mezi náležitosti rozhodnutí, jímž se schvaluje oddlužení plněním splátkového kalendáře, patří to, že insolvenční soud uloží dlužníku, aby po dobu 5 let platil nezajištěným věřitelům vždy ke každému prvnímu v měsíci z příjmů, které získá po schválení oddlužení částku ve stejném rozsahu, v jakém z nich mohou při výkonu rozhodnutí nebo při exekuci uspokojeny přednostní pohledávky, a to podle poměru jejich pohledávek určeného v rozhodnutí. Současně stanoví termín úhrady první splátky, a to tak, aby byla uhrazena nejpozději do konce měsíce následujícího po měsíci, v němž nastanou účinky schválení oddlužení. Dále označí příjmy, ze kterých by dlužník podle stavu ke dni vydání rozhodnutí měl uhradit první splátku dlužníka, a uvede způsob výpočtu částky, která z těchto příjmů zůstane dlužníku. Označí též nezajištěné věřitele, kteří souhlasili s tím, že hodnota plnění, které při oddlužení obdrží, bude nižší než 30% jejich pohledávky, a uvede nejnižší hodnotu plnění, na které se tyto věřitelé s dlužníkem dohodli.“³²

V rozhodnutí, jímž insolvenční soud schvaluje oddlužení zpeněžením majetkové podstaty, označí majetek, který má být zpeněžen a je zahrnut do majetkové podstaty dlužníka, z jehož výtěžku se budou věřitelé uspokojovat. Jsou ale známy i poměrně vzácné případy, kdy je schváleno kombinované oddlužení splátkovým kalendářem a současně i zpeněžením majetkové podstaty - jedná se o případy, kdy majetek dlužníka není zajištěn nebo je zajištěn pouze pohledávkou velmi nízkou a předpokládané budoucí plnění dlužníka, pokud by se realizovalo pouze splátkovým kalendářem, je na hraně třiceti procent nebo dokonce pod ní. V těchto případech zvolí soud takové řešení, že majetek je zpeněžen a dlužník zároveň plní i splátkový kalendář.

Zvláštní postavení v obou způsobech oddlužení mají zajištění věřitelé. Zajištění věřitelé nerozhodují o způsobu řešení dlužníkového úpadku. Jelikož svou přihlášku přihlásili jako zajištěnou, mají nárok pouze na plnění zpeněžením předmětu zajištění. Aby byl majetek zpeněžen, musí zajištěný věřitel vydat pokyn ke zpeněžení a doručit ho insolvenčnímu správci. Insolvenční správce je pokynem vázán a zahájí kroky ke zpeněžení předmětu zajištění. Pokud se insolvenční správce domnívá, že lze předmět zajištění zpeněžit výhodněji, než jak to vyplývá

³¹ § 398 IZ

³² Hásová, J. Moravec, T. Insolvenční řízení. Vydání první. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 218

z pokynu zajištěného věřitele, může pokyn odmítnout a obrátit se na insolvenční soud s žádostí o rozhodnutí.

Revizní novelou bylo zpeněžování předmětů zajištění insolvenčnímu správci výrazně ulehčeno, neboť se změnila koncepce pokynů a souhlasů soudů se zpeněžením, ale insolvenční správce se zároveň stal více odpovědným za případné nevýhodné zpeněžení. Oproti minulé právní úpravě nemusí insolvenční správce obdržet jednotný pokyn od všech zajištěných věřitelů, ale postačí pouze pokyn od prvního zajištěného věřitele. Současně již nemusí žádat soud v případě prodeje mimo dražbu, aby s prodejem vyslovil souhlas, z čehož ale plyne již zmíněná odpovědnost, kdy na insolvenčního správce, respektive na způsob zpeněžení může být do tří měsíců od zpeněžení podána žaloba proti uzavřené kupní smlouvě.³³ Lze tedy konstatovat, že nejobektivnějším způsobem zpeněžení je forma veřejné dražby, neboť nejpřesněji vystihuje tržní cenu předmětu zajištění a dokládá, že v daný okamžik neexistoval kupec ochotný nabídnout vyšší cenu.

Insolvenční zákon klade na dlužníka vysoké nároky nejen před schválením oddlužení, ale v celém jeho průběhu. Ukládá mu povinnosti, jejichž neplnění může znamenat zrušení schváleného oddlužení a prohlášení konkurzu na jeho majetek. Jedná se především o způsob oddlužení plněním splátkového kalendáře, neboť je dlouhodobější záležitostí ve srovnání se zpeněžením majetkové podstaty. Mezi takové povinnosti dle ustanovení § 412 IZ patří například povinnost udržovat si trvalý zdroj příjmů, chovat se tak, aby v průběhu oddlužení nevznikaly další dluhy, nezatajovat příjmy, předkládat dvakrát ročně přehled svých příjmů za uplynulé půlroční období, hodnoty získané dědictvím, dary a majetek, který dlužník neuvedl ve svých seznamech, vydat insolvenčnímu správci jako mimořádný příjem, oznamovací povinnost spojená především se změnou zaměstnání, bydliště, rodinného stavu, dále povinnost nezvýhodňovat žádného z věřitelů a poskytovat součinnost insolvenčnímu správci.

I když je dlužníkovi oddlužení schváleno, může být insolvenčním soudem zrušeno, a to za podmínek uvedených v ustanovení § 418 IZ, tedy v případě, kdy dlužník poruší podstatné povinnosti; ukáže se, především podle zpráv insolvenčního správce, které podává v průběhu celého oddlužení, že splátkový kalendář nebude možné splnit; dlužníkovi vznikl po schválení oddlužení peněžité

³³ § 289 – 293 IZ

závazek po dobu delší než 30 dní po splatnosti; vyjdou-li najevo okolnosti, na jejichž základě se dá předpokládat, že dlužník nejednal s poctivým úmyslem.³⁴

Pokud dlužník dodrží podmínky schváleného oddlužení, je tím oddlužení splněno. „*Splnění oddlužení vezme insolvenční soud na vědomí usnesením, v němž současně rozhodne o odměně insolvenčního správce a jeho nákladech a zproští insolvenčního správce jeho funkce; to ovšem předpokládá, aby insolvenční správce své nároky včas vyčíslil. Je třeba připomenout, že plnění splátkového kalendáře probíhá zásadně po dobu celých pěti let, a to bez ohledu na to, zda dlužník zaplatil schváleným oddlužením očekávané plnění (např. ve výši 30%) nebo více (např. ve výši 75%); dříve může skončit (např. již po 3 letech) jen tehdy, pokud uspokojí všechny nezajištěné pohledávky uvedené ve schváleném splátkovém kalendáři, a to v plné výši (100%). V takovém případě vydá insolvenční soud rozhodnutí o splnění oddlužení dle § 413 i před skončením pětiletého období určeného pro plnění splátkového kalendáře; rozhodnutí o osvobození od placení pohledávek zahrnutých do oddlužení (§ 414) se již nevydává.*“³⁵

Jestliže dlužník řádně a včas splní všechny povinnosti plynoucí mu ze způsobu schváleného oddlužení, může insolvenční soud vydat usnesení, kterým dlužníka osvobodí od placení doposud neuspokojených pohledávek zahrnutých do oddlužení, ale i pohledávek věřitelů, na něž nebyl brán zřetel³⁶, a věřitelů, kteří přihlášky do insolvenčního řízení nepřihlásili, i když tak učinit měli.³⁷ Je však nutné upozornit, že osvobození od placení zbylých závazků nemusí být definitivní, ale může být zrušeno, pokud insolvenční soud v následujících třech letech zjistí, že oddlužení bylo splněno na základě podvodu v jednání dlužníka nebo že dlužník zvýhodnil některého věřitele. V takovém případě insolvenční soud osvobození odejme nebo toto osvobození automaticky zanikne.³⁸

³⁴ § 418 IZ

³⁵ Zelenka J. kol. *Insolvenční zákon, poznámkové vydání s důvodovou zprávou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcí předpisy*, 2. aktu. vyd., Praha: Linde, 2008, s. 631

³⁶ Například pohledávky vyloučené z insolvenčního řízení nebo pohledávky, které byly odmítnuty pro opožděné přihlášení nebo jejich vady.

³⁷ § 414 IZ

³⁸ § 417 IZ

3 Aktuální judikatura

Judikatura zastává v oblasti insolvenčního práva významnou roli. Vyplývá to především z poměrně krátké doby účinnosti insolvenčního zákona a z jeho častých novelizací. Během řízení před insolvenčními soudy vzniká celá řada problémů, které musí řešit soudy svými rozhodnutími, a tak zpřesňují a doplňují jednotlivá ustanovení insolvenčního zákona. S určitým nadhledem lze konstatovat, že v oblasti insolvenčního práva je vliv judikatury jedním z největších v celém právním systému České republiky, ne-li největší.

Vzhledem k tomu, že ne všechny části insolvenčního práva jsou upraveny judikaturou Nejvyššího soudu, opírá se rozhodovací praxe insolvenčních soudů především o rozhodnutí obou vrchních soudů, ale i soudů krajských. Z toho důvodu se v této kapitole objeví i tato rozhodnutí, která mají srovnatelný vliv na insolvenční řízení a jsou insolvenčními soudy uznávaná a aplikovaná při jejich rozhodování.

Ač se má tato kapitola zabývat aktuální judikaturou, ne o všech zde citovaných rozhodnutích bude možné konstatovat, že budou v rozhodovací praxi insolvenčních soudů využívána i nadále. Především kvůli revizní novele insolvenčního práva není jisté, zda se bude moci stávající judikatura aplikovat i nadále. Proto se pokusím u judikátů vždy uvést, zda je předpoklad jejich dalšího využití, či nikoliv. Nicméně i judikatura, která již nepůjde využít, je pro mou práci důležitá, a to především s odkazem na kapitolu číslo 4), neboť v konkrétních případech dále zmíněných bude na judikaturu rovněž odkazováno.

Koncepce této kapitoly bude obsahovat judikaturu související s počátkem insolvenčního řízení, tj. s podáním insolvenčního návrhu, ale především stěžejní rozhodnutí z oblasti oddlužení fyzických osob – podnikatelů, na jejichž možnost oddlužení má judikatura podstatný vliv.

3.1 Judikatura týkající se zahájení insolvenčního řízení

Usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 20.11.2008 č. j. 1 VSPH 165/2008-A-13 bylo konstatováno, že úpadek platební neschopností nastává pouze za předpokladu kumulativního splnění podmínek uvedených v § 3 odst. 1 písm. a) – c) IZ. Vrchní soud v Praze tak reagoval na odvolání dlužníka

v insolvenčním řízení vedeném pod sp. zn. KSHK 40 INS 2900/2008, ve kterém se dlužník domáhal zjištění úpadku v situaci, kdy do insolvenčního návrhu uvedl pouze jednoho svého věřitele. Insolvenční návrh byl dlužníkovi zamítnut s odvoláním na ust. § 3 IZ a insolvenční soud z důvodu hospodárnosti řízení nevyzval dlužníka ani k doplnění návrhu, neboť dlužník neosvědčil svůj úpadek mnohostí věřitelů. Dlužník se nicméně domníval, že výklad ust. § 3 odst. 1 IZ je splněn, i když naplňuje pouze dvě ze tří podmínek, tedy že má peněžité závazky po dobu delší než 30 dnů po lhůtě splatnosti a tyto závazky není schopen plnit. Proto dlužník podal zmíněné odvolání k Vrchnímu soudu v Praze, kterým se domáhal zrušení rozhodnutí soudu prvního stupně a požadoval zjištění svého úpadku, přičemž ale ani v odvolání neuvedl, že by měl více jak jednoho věřitele. Vrchní soud potvrdil rozhodnutí soudu prvního stupně a v odůvodnění svého rozhodnutí jasně vysvětlil, že pojem úpadku, který je vymezen v §3 odst. písm. a) – c) IZ čili insolvenční dlužníka, je dán třemi podmínkami, které jsou legislativně spojeny souřadící spojkou a, je tedy zjevné, že se jedná o podmínky kumulativní a že rozhodně nepostačuje splnění pouze některé z nich, přičemž první podmínkou je požadavek mnohosti dlužnických věřitelů. *„Má-li dlužník pouze jediného věřitele, nenachází se v úpadkové situaci (ani v ohrožení úpadkem), a proto se ani on, ani jeho věřitel nemohou domáhat uspořádání svých vzájemných vztahů prostřednictvím insolvenčního řízení.“*³⁹ Vrchní soud zároveň nad rámec odvolání konstatoval, že podle insolvenčního návrhu je dlužník podnikatelem, a možnost jeho oddlužení tak z pohledu insolvenčního zákona není možná.⁴⁰

Druhým z judikátů upravujících podání insolvenčního návrhu a mnohost věřitelů, ale tentokrát z pohledu věřitelského návrhu, je usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 26.2.2009 č. j. 29 NSČR 7/2008-A-16 týkající se insolvenčního řízení sp. zn. KSBR 31 INS 1583/2008. Tímto rozhodnutím rozhodl Nejvyšší soud o dovolání, kterým se věřitel domáhal změny rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci a prvoinstančního Krajského soudu v Brně. Jedná se o situaci, kdy věřitel podal na dlužníka insolvenční návrh, ale nedoložil potřebné dokumenty o dalších věřitelích dlužníka. V insolvenčním návrhu pouze odkázal na výpis z obchodního rejstříku dlužníka, kde je uvedeno sdělení soudního exekutora, a na pravomocný trestní příkaz proti dlužníkovi. Zmíněné informace ale nedoložil formou příloh k insolvenčnímu návrhu, a tak nedokázal rozhodující

³⁹ Odůvodnění usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20.11.2008 č. j. 1 VSPH 165/2008-A-13.

⁴⁰ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20.11.2008 č. j. 1 VSPH 165/2008-A-13.

podmínku mnohosti věřitelů, neboť pouze odkaz nemůže tuto podmínku zhojit. Krajský soud v Brně insolvenční návrh z výše uvedených důvodů zamítl a věřitel podal odvolání k Vrchnímu soudu v Olomouci, ve kterém mimo jiné navrhl, aby si soud vyžádal sdělení od zmíněných subjektů. Vrchní soud v Olomouci potvrdil usnesení Krajského soudu v Brně a k námitce dlužníka uvedl následující: „...přistoupit ke zkoumání toho, zda insolvenční návrh je důvodný, zda dlužník má další věřitele a je skutečně v úpadku, lze až na základě řádného návrhu na zahájení řízení.“⁴¹ Věřitel se nicméně s daným rozhodnutím neshodl a podal dovolání k Nejvyššímu soudu s odůvodněním, že se jedná o nesprávné právní posouzení situace a že pouze omylem nepřiložil odkazující listiny. Nejvyšší soud dovolání zamítl s tím, že „...povinnost vylíčit v insolvenčním návrhu rozhodující skutečnosti, které osvědčují úpadek dlužníka nebo jeho hrozící úpadek, není splněna tím, že insolvenční návrhovač ohledně těchto skutečností odkáže na listinný důkaz, který nepřipojí k insolvenčnímu návrhu. Pro úplnost lze dodat, že tvrzení odvolatele, že skutečnost, že k insolvenčnímu návrhu omylem nepřipojil označené přílohy, zjistil až z usnesení odvolacího soudu, svědčí o tom, že nedbale četl usnesení soudu prvního stupně, jenž výslovně hovoří o odkazu na listiny, které nejsou ani k insolvenčnímu návrhu připojeny.“⁴²

V obou zmíněných rozhodnutích hraje důležitou roli mnohost věřitelů, která dokládá dlužníkům úpadek. Jelikož v revizní novele insolvenčního zákona nedošlo v ustanoveních týkajících se úpadku ke změnám, můžeme předpokládat, že na tato rozhodnutí budou insolvenční soudy při posuzování úplnosti návrhu odkazovat i nadále.

Pokud jde o návrh ze strany dlužníka a jeho nedoložení mnohosti věřitelů, jedná se o stěžejní nedostatek, neboť dlužník sám nejlépe ví, nebo by měl vědět, kolik má věřitelů, a pokud jen jednoho, není to důvodem k podání insolvenčního návrhu. Někteří dlužníci obcházejí požadavek mnohosti věřitelů tím, že uznávají dluhy svým známým, rodině nebo přátelům, a požadované mnohosti tak dosáhnou, i když ve skutečnosti mají pouze jednoho věřitele. Záleží pak na insolvenčním správci a soudu, zda tato dokládaná tvrzení budou chtít prověřovat,

⁴¹ Odůvodnění usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 26.2.2009 č. j. 29 NSČR 7/2008-A-16.

⁴² Odůvodnění usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 26.2.2009 č. j. 29 NSČR 7/2008-A-16.

nebo je bez dalšího příjmu, i když je evidentní, že se s největší pravděpodobností nejedná o reálný dluh.

Pokud jde o podání insolvenčního návrhu věřitelem a jeho dokazování mnohosti věřitelů, je zde situace rozhodně komplikovanější a mnohdy sporná. Je těžké kontaktovat další věřitele bez detailnější znalosti dlužnických poměrů. Např. u fyzických osob podnikatelů v oblasti autodopravy se splatnost faktur vystavených dopravcem pohybuje v rozmezí 30 – 90 dní, je však naprosto běžné, že se faktury neplatí při splatnosti, ale se zpožděním, nejčastěji až na výzvu, resp. předžalobní upomínku. Pokud tedy některý z věřitelů podá insolvenční návrh, je pro něj velmi obtížné doložit existenci dalších věřitelů, protože ti se většinou přihlašují do řízení až po zjištění úpadku dlužníka, neboť do té doby je pro ně situace standardní. Je tedy otázkou k zamyšlení, zda by zákonodárce neměl upravit tuto část insolvenčního zákona tak, aby povinnost prokázat úpadek dlužníka, resp. mnohost jeho věřitelů neležela výhradně na insolvenčním navrhovateli, pokud je jím věřitel dlužníka. Zároveň by dle mého názoru nebylo možné přenést důkazní břemeno výhradně na dlužníka, neboť by to mohlo vést k řadě tzv. šikanózních návrhů, které by v konečném důsledku mohly vést k faktickému úpadku tvrzeného dlužníka.

Posouzením insolvenčního návrhu z jiného pohledu se zabývá i usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27.11.2008 č. j. 2 VSPH 274/2008-A-18, kterým rozhodoval o odvolání proti rozhodnutí Městského soudu v Praze. Základem bylo insolvenční řízení vedené pod spisovou značkou MSPH 79 INS 4386/2008, ve kterém věřitel podal insolvenční návrh na dlužníka. V návrhu uvedl všechny obecné náležitosti a připojil všechny potřebné přílohy dokládající úpadek dlužníka. Jednalo se o akciovou společnost a navrhovatel jako způsob řešení úpadku navrhl prohlášení konkurzu na majetek dlužníka. Městský soud v Praze insolvenční návrh zamítl s odůvodněním, že dlužník měl v petitu uvést i návrh na zjištění úpadku dlužníka. Proti tomuto rozhodnutí podal navrhovatel odvolání, ve kterém namítal, že insolvenční návrh zcela odpovídal požadavkům insolvenčního zákona, a označil za irelevantní, že měl nejprve uvést požadavek na zjištění úpadku dlužníka. Vrchní soud v Praze mu vyhověl a rozhodl ve věci sám tím, že insolvenční návrh na dlužníka se neodmítá. Dle názoru odvolacího soudu nepostrádal insolvenční návrh žádnou z náležitostí a navíc navrhovatel v návrhu tvrdí, že dlužník je v prodlení delším než 3 měsíce s úhradou závazků, a to jak vůči němu, tak vůči dalšímu věřiteli, z čehož navrhovatel vyvodil, že je dlužník

v úpadku, a požadoval, aby soud na jeho majetek prohlásil konkurz. Odvolací soud výslovně uvedl: „*Neznamená to však, že by byl navrhovatel povinen formulovat návrh na znění výroku rozsudku, či jiného rozhodnutí ve věci samé, neboť o formulaci výroku rozhodnutí rozhoduje pouze soud, jenž ani případným návrhem na znění výroku není vázán. Soud ovšem musí dbát o to, aby formulace výroku jeho rozhodnutí odpovídala (z obsahového hlediska) tomu, čeho se navrhovatel domáhá.*“⁴³

Mnohostí věřitelů vzhledem k výši přihlášené pohledávky se zabývá Nejvyšší soud České republiky v usnesení ze dne 28.3.2013 sp. zn. 29 NSČR 14/2012, kdy posuzuje věřitele, kterému byla již splacena jistina, ale vzniklo zanedbatelné příslušenství, které před zahájením insolvenčního řízení věřitel ani nevymáhal. V takovém případě nelze na věřitele hledět jako na věřitele dokazujícího mnohost věřitelů. Nejvyšší soud výslovně uvádí: „U věřitelů lze obecně očekávat racionální jednání, jež se projeví úsudkem, že některé z pohledávek zanedbatelného rozsahu se vzhledem k nákladům vymáhání (včetně administrativní zátěže s tím spojené) nevyplatí vymáhat v nalézacím řízení. Typově půjde o takovou situaci, jestliže dlužník uhradí jistinu pohledávky několik dnů po termínu splatnosti, čímž věřiteli technicky vzato vznikne právo požadovat úhradu úroku z prodlení (nebo jiného zákonného příslušenství peněžité pohledávky) v korunových nebo desetikorunových částkách. Řečené platí tím více, jde-li o insolvenční řízení, v němž sice přihlašovatel nevykonatelné pohledávky nemá např. povinnost hradit soudní poplatek z přihlášené přihlášky, v němž však platí princip jen poměrného uspokojení věřitelů dlužníka, který z korunové či desetikorunové pohledávky činí ve výsledku uspokojení haléřové. Jestliže věřitel dal v insolvenčním řízení najevo, že nestojí o vymáhání rozsahem zanedbatelného příslušenství pohledávky (tím, že přihlásil pouze jistinu pohledávky), pak není (vzhledem k řečenému) žádného důvodu považovat po úhradě jistiny takového věřitele (jenž ani poté příslušenství pohledávky nepožadoval) za dlužníkovu věřitele pro účely posouzení podmínky, zda je dána mnohost věřitelů dlužníka.“⁴⁴ Jedná se zde o další korektiv splnění podmínky mnohosti věřitelů, a to z důvodů již zmíněných u předešlých rozhodnutí - zabránit nejen dlužníkům, ale i věřitelům v obcházení podmínky mnohosti věřitelů dlužníka.

⁴³ Odůvodnění usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27.11.2008 č. j. 2 VSPH 274/2008-A-18.

⁴⁴ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 28.3.2013 sp. zn. 29 NSČR 14/2012.

3.2 Možnost oddlužení v judikatuře

Jak již bylo zmíněno v první kapitole, má dlužník možnost ke svému insolvenčnímu návrhu připojit návrh na povolení oddlužení. Pokud je na něj podán insolvenční návrh ze strany věřitele, může návrh podat do 30 dnů od doručení insolvenčního návrhu, přičemž o této skutečnosti musí být dlužník poučen. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25.11.2008 č. j. 2 VSPH 184/2008-B-39 rozšířilo poučovací povinnost na dodatečné poučení - pokud je dlužník poučen v usnesení o úpadku, nemůže se poté odvolávat na skutečnost, že nebyl řádně poučen v usnesení. Vrchní soud přímo uvádí, že soud prvního stupně napravil neposkytnutí poučení tím, že ho poskytl v usnesení o úpadku.⁴⁵ Dlužníkovo odvolání tak bylo zamítnuto a na toto rozhodnutí mohou soudy v následných stejných sporech odkazovat.

Způsobem oddlužení se zabývá další rozhodnutí, tentokrát usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 22.5.2013 č. j. 29 NSCR 35/2013-B-21, kterým odmítl dovolání dlužníka proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci v insolvenčním řízení vedeném pod sp. zn. KSOS 25 INS 8302/2012. Jedná se o situaci, kdy dlužník navrhoval jako způsob řešení svého úpadku oddlužení formou splátkového kalendáře, ale bylo mu schváleno oddlužení formou zpeněžení majetkové podstaty, proti čemuž se dlužník bránil nejprve u Vrchního soudu a následně i u soudu Nejvyššího. Dovolání bylo dlužníkovi odmítnuto s odůvodněním, že není oprávněnou osobou pro podání. Jen pro úplnost Nejvyšší soud dovodil, že jde o naprosto triviální věc, neboť rozhodnutí o formě, kterou bude oddlužení dlužníka probíhat, záleží jen a pouze na věřitelích, případně na insolvenčním soudu.⁴⁶ Z tohoto rozhodnutí vyplývá, že dlužník svým insolvenčním návrhem spojeným s návrhem na oddlužení dává najevo, že je připraven se oddlužit, a musí být připraven na kteroukoli z obou forem. Není možné, aby se dlužník proti rozhodnutí o způsobu oddlužení odvolával proto, že nesouhlasí s určeným způsobem. Jedná se o častou situaci, kdy si dlužníci myslí, že návrhem na oddlužení formou splátkového kalendáře vyřeší hrozící situaci ztráty jejich majetku, ale neuvědomují si, že rozhodnutí o způsobu oddlužení nemusí korespondovat s jejich návrhem.

⁴⁵ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25.11.2008 č. j. 2 VSPH 184/2008-B-39.

⁴⁶ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 22.5.2013 č. j. 29 NSCR 35/2013-B-21.

3.3 Oddlužení podnikatelů v judikatuře

Před nabytím účinnosti revizní novely insolvenčního zákona, která zavádí do insolvenčního práva pojem podnikatelské oddlužení, bylo ustanovení § 389 IZ prolomeno pouze judikaturou. Jednalo se o reakci soudů na nedostatky insolvenčního zákona a zároveň na vývoj insolvenčního práva s přihlédnutím na narůstající počet dlužníků a na jejich sociální postavení.

Stěžejním soudním rozhodnutím, kterým bylo prolomeno ustanovení § 389 IZ, o nemožnosti oddlužení podnikatelů, je usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 21.4.2009 sp. zn. KSOS 34 INS 625/2008, 28 NSČR 3/2009, rovněž nazývané rozhodnutí R 79/2009.⁴⁷ V tomto případě změnil Nejvyšší soud postoj k dlužníkům, jejichž dluhy pocházejí z podnikání nebo kteří podnikateli jsou, ale mají pozastavenou činnost. Nejvyšší soud vyšel z přesvědčení, že je potřeba uvážit, zda existuje rozumný důvod k zamítnutí návrhu na povolení oddlužení s přihlédnutím k daným skutečnostem. Vychází z přesvědčení, že insolvenční soud by měl přihlédnout k době vzniku konkrétních dluhů z podnikání, k době ukončení podnikání, k četnosti neuhrazených dluhů z podnikání, k výši konkrétního dluhu z podnikání a k tomu, zda je věřitel, o jehož pohledávku jde, srozuměn s tím, že jeho pohledávka bude podřízena režimu oddlužení. Z daného vyplývá, že Nejvyšší soud neurčil přesné hranice, kdy je možné osobě s dluhy z podnikání povolit oddlužení, a kdy nikoliv, ale pouze vytyčil základní otázky, které si insolvenční soud má během své rozhodovací pravomoci zodpovědět a následně dle svého vlastního uvážení rozhodnout o konkrétním případě. Nejvyšší soud kromě jiného uvádí: *„Nejvyšší soud je si rovněž vědom toho, že striktní uplatňování zákonného požadavku, aby do oddlužení nevstupovali ti, kdož mají dluhy ze svého podnikání, může vést v krajních případech k nepřiměřeně tvrdému dopadu do poměrů toho či onoho dlužníka. Je nicméně přesvědčen, že v takových (a jen v takových) případech je na uvážení insolvenčního soudu (založeném na konkrétních skutkových okolnostech případu) zhodnotit, zda automatickou aplikací zásady, podle které osobou oprávněnou podat návrh na povolení oddlužení není dlužník, který – ač již nepodniká – má stále dluhy ze svého podnikání, by nebyl popřen duch zákona a zda tím ve skutečnosti není upírána možnost pokusit se o oddlužení způsobem*

⁴⁷ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 21.4.2009 sp. zn. KSOS 34 INS 625/2008, 28 NSČR 3/2009.

*předjímaným insolvenčním zákonem osobě, se kterou institut oddlužení v souladu s účelem, pro který byl zákonodárcem zformulován, typově počítá.*⁴⁸ Toto usnesení se stalo základním kamenem pro další rozhodování všech typů soudů a vedlo k dalšímu judikaturnímu zpřesnění, neboť soudy svým uvážením postupně určily podmínky pro povolení nebo zamítnutí oddlužení fyzických osob – podnikatelů.

Dalším v řadě judikátů týkajících se oddlužení podnikatelů a navazujících na výše zmíněné rozhodnutí Nejvyššího soudu je usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 30.4.2009 č. j. 2 VSOL 117/2009-A-18.⁴⁹ Vrchní soud zde reagoval na zastavení insolvenčního řízení vůči dlužníkovi, který byl dle názoru soudu prvního stupně podnikatelem, neboť mu patřilo identifikační číslo a měl v živnostenském rejstříku zapsaný závazek vůči věřiteli. V tomto případě, jak následně rozhodl i Vrchní soud, došlo k pochybení, neboť dlužník byl opravdu zapsán v živnostenském rejstříku pod identifikačním číslem mu přiděleným, ale živnostenskou činnost již neprovozoval a dluh zapsaný vůči věřiteli byl zapsán u jeho otce, který má stejné jméno. V daném případě došlo k omylu věřitele, který zapsal závazek do živnostenského rejstříku otce dlužníka, a zároveň i na straně soudu v záměně identifikačních čísel. Zároveň soud prvního stupně nebral v potaz údaje uvedené dlužníkem v návrhu. Dlužník uvedl, že byl podnikatelem, ale jeho dluhy nepocházejí z podnikání. Dále uvedl, že měl těžký úraz, pobírá invalidní důchod a podnikání již i z toho důvodu neprovozuje. Doložil i výši závazků a označil věřitele. Vrchní soud dospěl k závěru, že soud prvního stupně pochybil, a zdůraznil, že: *„V posuzované věci je podstatné, že dlužník je zapsán v živnostenském rejstříku jako držitel živnostenského oprávnění, avšak soud prvního stupně vůbec neposuzoval, zda dlužník skutečně podniká, tedy vykonává soustavnou činnost samostatně vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku (§ 2 odst. 1 ObchZ). V této souvislosti není bez významu skutečnost, že dlužník v insolvenčním návrhu zdůraznil, že je zaměstnán a k návrhu doložil pracovní smlouvu.*⁵⁰ Je zřejmé, že tímto rozhodnutím nastala změna v posuzování osob zapsaných v živnostenském rejstříku, jelikož z pouhého

⁴⁸ Odůvodnění usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 21.4.2009 sp. zn. KSOS 34 INS 625/2008, 28 NSČR 3/2009.

⁴⁹ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 30.4.2009 sp. zn. KSBR 37 INS 740/2009 2 VSOL 117/2009-A-18.

⁵⁰ Odůvodnění usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 30.4.2009 č. j. 2 VSOL 117/2009-A-18.

zápis dlužníka v živnostenském rejstříku nelze pokaždé vyvozovat, že je podnikatelem.

Možností řešit oddlužení mimo využitím příjmů ze zaměstnání i podnikatelskou činností se zabývá Vrchní soud v Praze ve své usnesení ze dne 11.5.2010 sp. zn. KSPH 39 INS 2561/2010 1 VSPH 280/2010.⁵¹ Reagoval tak na odvolání dlužníka, jehož insolvenční návrh byl zamítnut z důvodu, že je podnikatelem. Dlužník v odvolání uvádí, že je podnikatelem, ale podnikatelskou činností začal řešit své spotřebitelské závazky, neboť na trhu práce nenašel uplatnění v zaměstnaneckém poměru. Žádal tak o povolení výjimky z dikce zákona, neboť nemá majetek, je rozvedený s vyživovací povinností ke dvěma nezletilým dětem, a konkurz by tak v jeho případě byl bez efektu. Z insolvenčního spisu navíc vyplývá, že dlužník se povolení oddlužení domáhal návrhem dne 15.3.2010 a začátek jeho podnikání je datován ke dni 1.3.2010. Pomocí podnikání je schopen zaplatit 100 % svých závazků. Odvolací soud dospěl k názoru, že existuje důvodný předpoklad dlužníkovi oddlužení povolit, a to především s ohledem na rozsah plnění a skutečnosti, že dlužník podniká krátce a evidentně z důvodu řešit ekonomickou situaci. Zároveň konstatuje obecnou frázi, kterou lze následně využít v obdobných případech: „*Dlužníkovi, který není v pracovním poměru, nelze odpírat oddlužení plněním splátkového kalendáře jen proto, že za účelem zapravení svých dřívějších závazků, jež nepocházejí z podnikání, bude vykonávat nebo již vykonává jinou výdělečnou činnost. To ovšem předpokládá, že dlužník bude schopen doložit, že jako OSVČ má pravidelný příjem, z něhož by měl uhradit první splátku (§ 406 odst. 3 písm. b) IZ) plněním splátkového kalendáře.*“⁵² Bezesporu se jedná o další z klíčových rozhodnutí v otázce možnosti oddlužení podnikatelů.

Obdobný názor vycházející z předešlého rozhodnutí Vrchního soudu v Praze prezentuje i usnesení téhož soudu ze dne 10. května 2012 sp. zn. MSPH 88 INS 18044/2011 3VSPH 1378/2011. Odlišnost obou usnesení lze nalézt ve skutečnosti, že v tomto případě soud navíc řešil možnost spojení obou řízení.⁵³

Povahou dlužnických závazků a především ochranou dlužníka, který se zaručí za dluhy podnikatele nebo právnické osoby, se zabývá Nejvyšší soud ČR

⁵¹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 11.5.2010 sp. zn. KSPH 39 INS 2561/2010 1 VSPH 280/2010.

⁵² Odůvodnění usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 11.5.2010 sp. zn. KSPH 39 INS 2561/2010 1 VSPH 280/2010.

⁵³ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 10. května 2012 sp. zn. MSPH 88 INS 18044/2011 3VSPH 1378/2011.

v usnesení ze dne 23.2.2011 č. j. 29 NSČR 9/2009-A-29.⁵⁴ Vychází se situace, kdy se dlužník – fyzická osoba – zaručí za splnění závazku společnosti s ručením omezeným a společnost následně není schopna tyto závazky uhradit. Krajský soud i Vrchní soud posoudili situaci tak, jako by dlužník byl podnikatel. Nejvyšší soud však vyslovil diametrálně odlišný názor na danou problematiku. Podle něj nelze považovat za podnikatele osobu, která není podnikatelem ani nemá závazky vzešlé z podnikatelské činnosti, ale pouze se zaručí plněním podnikateli pro případ jeho platební neschopnosti. „*Nejvyšší soud je nicméně přesvědčen (a potud má dovolání za opodstatněné), že výklad vylučující z účasti na oddlužení dlužníky, kteří sice již nepodnikají, ale stále mají závazky vzešlé z „jejich“ podnikání, se nevztahuje na osoby, jež podnikateli nebyly a nejsou a které svým majetkem pouze zajistily dluhy vzešlé z podnikání jiných subjektů, bez zřetele k tomu, zda šlo o zajištění z titulu obecného ručení ve smyslu § 303 a násl. obch. zák., nebo o zajištění pohledávky zástavním právem, anebo (jako v této věci) o zajištění pohledávky zajišťovací směnkou (lhostejno, zda jde o osobu v pozici směnečného dlužníka nebo směnečného avala).*“⁵⁵ Je tudíž poskytována zcela jistě po právu ochrana těmto dlužníkům, pro něž by jinak daná situace znamenala totální ekonomické zničení.

Příkladem stejného výkladu zákona je usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 19.12.2012 sp. zn. KSBR 40 INS 14439/2011 1 VSOL 920/2012, ze kterého rovněž plyne, že dlužník, který nebyl a není podnikatelem, se jím nestane ve smyslu ustanovení § 389 IZ tím, že dle ustanovení § 533 ObčZ⁵⁶ přistoupí k závazku, který vzešel z podnikatelské činnosti jiného dlužníka, neboť přistoupením neprojevuje vůli osobně se na podnikání účastnit, ale pouze se zavazuje, jako nový dlužník, že dluh zaplatí věřiteli společně a nerozdílně.⁵⁷

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 31.3.2011 sp. zn. 29 NSČR 13/2009⁵⁸ vychází z výše zmíněného rozhodnutí R79/2009 a zároveň z principu ochrany dlužníka před nesprávným posouzením jeho závazků. Dle názoru Nejvyššího soudu nemůže být dlužníkovi zamítnuto oddlužení z důvodů

⁵⁴ Usnesení Nejvyššího soudu české republiky ze dne 23.2.2011 č. j. 29 NSČR 9/2009-A-29.

⁵⁵ Odůvodnění usnesení Nejvyššího soudu české republiky ze dne 23.2.2011 č. j. 29 NSČR 9/2009-A-29.

⁵⁶ Kdo bez souhlasu dlužníka dohodne s věřitelem, že splní za dlužníka jeho peněžité závazek, stává se dlužníkem vedle původního dlužníka a oba dlužníci jsou zavázáni společně a nerozdílně.

⁵⁷ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 19.12.2012 sp. zn. KSBR 40 INS 14439/2011 1 VSOL 920/201.

⁵⁸ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 31.3.2011 sp. zn. 29 NSČR 13/2009.

dluhů z podnikání dříve, než bude posouzeno a umožněno dlužníkovi osvědčit, zda z podnikání jsou a zda splňují posouzení rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky R79/2009. „*Jinak řečeno, je vyloučeno činit vůči dlužníkovi závěr směřující k posouzení subjektivní přípustnosti jeho návrhu na povolení oddlužení prostřednictvím úvah o podnikatelské povaze jeho závazků (dluhů) dříve, než insolvenční soud splní povinnost vyzvat dlužníka k doložení řádného seznamu závazků opatřeného prohlášením ve smyslu § 104 odst. 4 insolvenčního zákona*⁵⁹.“⁶⁰ Dlužníkovi tak musí být řádně dána možnost objasnit veškeré okolnosti a uvést rozhodující důkazy pro možnost řešení jeho úpadku.

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 31.3.2011 č. j. 29 NSČR 20/2009-B-32 rovněž vychází z posouzení situace na základě uvážení dle rozhodnutí R79/2009 a nově poskytuje určitou hranici pro procentuální výši podnikatelských závazků z celkové částky všech závazků. Dlužník měl podnikatelský dluh ve výši cca 14,6 % ze všech přihlášených pohledávek. Nejvyšší soud v tomto případě rozhodl ve prospěch řešení úpadku dlužníka oddlužením a tím vytvořil teoretickou hranici pro další případy. Mimo to rozhodl i o situaci, kdy dlužník ve svém návrhu uvede podnikatelské závazky, ale věřitelé, vůči nimž tyto závazky má, se do řízení se svými pohledávkami nepřihlásí, a to tak, že pokud věřitel tyto závazky nepřihlásí, nelze na dlužníka hledět, jako by dluhy z podnikání měl, zvláště v případě, kdy absence tohoto závazku povede ve schváleném oddlužení k plnému uspokojení přihlášených věřitelů.⁶¹

Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky, které se svou důležitostí promítlo i do znění revizní novely insolvenčního zákona, je usnesení ze dne 31.3.2011 č. j. 29 NSČR 11/2009-B-16. Nejvyšší soud ČR rozhodoval o dovolání proti rozhodnutí Vrchního soudu v Praze jako soudu odvolacího, kterým bylo potvrzeno prvoinstanční rozhodnutí Krajského soudu v Ústí nad Labem, jenž zamítl návrh na povolení oddlužení a prohlásil konkurz na majetek dlužníka z důvodu podnikatelských závazků s tím, že oddlužení v tomto případě není přípustné.

Dovolatel požadoval ve svém dovolání především vyřešení otázky, zda se může oddlužit fyzická osoba, která není podnikatelem, ale která má dluhy

⁵⁹ Nemá-li dlužník žádné zaměstnance, nebo žádné dluhy dlužníky, uvede to v seznamech výslovně. Předložené seznamy musí dlužník podepsat a výslovně v nich uvést, že jsou správné a úplné.

⁶⁰ Odůvodnění usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 31.3.2011 sp. zn. 29 NSČR 13/2009.

⁶¹ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 31.3.2011 č. j. 29 NSČR 20/2009-B-32.

z podnikání. Dovolateli se jednalo o zásadní věc, neboť již prošel konkurzním řízením jako osoba podnikající, ale některé závazky, ač není podnikatelem, zůstaly neuspokojeny a nyní byly přihlášeny do insolvenčního řízení, do kterého již vstoupil jako osoba nepodnikající. Zároveň zmínil, že dluhy z podnikání pocházejí z doby, kdy ještě vůbec možnost oddlužení nebyla právně zakotvena a neexistovalo ani podvědomí o tom, že by taková možnost v budoucnu nastala. Na základě toho vyslovil domněnku, že se jedná o diskriminaci nastavující nerovnost, a dovedl rozpor s listinou základních práv a svobod. Dále došel k závěru, že soudy postupují ve stejných případech jinak a dělá jim problémy výklad pojmu podnikatele ve smyslu insolvenčního zákona.

Nejvyšší soud ČR dovolání zamítl a potvrdil usnesení soudu prvního stupně, přičemž uvedl, že všechny zmíněné námitky dovolatele již svými rozhodnutími upravil dříve, a zodpověděl tak problematiku pojmu podnikatele a závazků z podnikání. Odkázal tedy dovolatele na závěry svých předchozích rozhodnutí.

Pro úplnost pak uvedl, že dlužník může případnému zamítnutí oddlužení předejít tím, že si u věřitelů, kterých se jeho dluhy z podnikání týkají, předem zajistí jejich souhlas s tím, že jejich závazky budou podrobeny režimu oddlužení, a jednotlivé souhlasy pak insolvenčnímu soudu doloží společně s návrhem na povolení oddlužení.⁶²

Obsah výše citovaného rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR koresponduje se současným zněním ustanovení § 389 odst. 2 písm. b) IZ a je patrné, že revizní novela IZ v tomto bodu vychází z jeho znění. Zároveň je nutné podotknout, že výše popsaná situace a jí podobné zapříčinily schválení možnosti oddlužení v takzvaném druhém kole po předchozím projití konkurzem, které je rovněž nyní již součástí insolvenčního zákona.

Již před nabytím účinnosti revizní novely IZ odkazovaly některé soudy ve svých rozhodnutích na novou úpravu. Příkladem takového rozhodnutí je usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 10.10.2013 č. j. 1 VSPH 1655/2013-B-27. Vrchní soud reagoval v tomto případě na odvolání proti rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové, který zamítl dlužníkovi navrhované oddlužení na základě toho, že v určitém období byl držitelem živnostenského oprávnění a některé jeho závazky pocházejí z podnikání. Věřitelé nicméně o této skutečnosti měli podvědomí a proti navrhovanému oddlužení nevznesli námitky. Krajský soud

⁶² Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 31.3.2011 č. j. 29 NSČR11/2009-B-16.

v Hradci ale návrh na oddlužení dlužníka zamítl a prohlásil na jeho majetek konkurz. Vrchní soud jeho rozhodnutí v odvolacím řízení zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Vycházel především z doby vzniku podnikatelských závazků dlužníka a z toho, že věřitelé proti navrhovanému způsobu řešení úpadku oddlužením nijak neprotestovali. Ve svém rozhodnutí odkázal na již platnou, ale dosud neúčinnou na revizní novelu IZ, podle níž je třeba podpory drobných živnostníků, a dále na novou úpravu možnosti oddlužení podnikatelských závazků, pokud s tím věřitel nebo věřitelé souhlasí. Zároveň konstatoval, že kdyby se v průběhu oddlužení ukázalo, že se mýlil, je možno na aktuální vývoj reagovat a schválené oddlužení zrušit společně s prohlášením konkurzu na majetek dlužníka.⁶³ Je tedy patrné, že tehdy ještě neúčinná revizní novela již fakticky ovlivňovala některá rozhodnutí.

Z nejnovějších rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR stojí za zmínku usnesení z 30. ledna 2014 sp. zn. 29 NSCR 88/2013, ve kterém Nejvyšší soud dovodil, že při stanovení určitých podmínek lze prosadit oddlužení dlužníka i proti vůli jeho věřitelů, ale je nutné při tom dodržet zásadu, že věřitelé nebudou nijak omezeni ve volbě způsobu oddlužení. Pouze dlužník, který nečiní kroky, aby tuto volbu věřitelům zkomplikoval, omezil nebo ztížil, je při podání návrhu veden poctivým záměrem.⁶⁴

Obdobnou problematikou, tedy rozhodováním schůze věřitelů dle ust. § 402 odst. 3 IZ⁶⁵ se zabývá i usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 29 NSCR 91/2013. V tomto případě Nejvyšší soud došel k závěru, že rozhodne-li o způsobu oddlužení schůze věřitelů, tak jej insolvenční soud již dále nepřezkoumává z hlediska výhodnosti pro dlužníka a věřitele. Soud neřeší ani to, zda dlužník navrhoval jiný způsob řešení, a není oprávněn daný způsob řešení oddlužení měnit. Posuzuje pouze, jestli se během řízení neprokázaly skutečnosti, které by byly pro oddlužení nepřípustnými. Pokud takové skutečnosti neshledá, potvrdí rozhodnutí schůze věřitelů.⁶⁶ Taková situace by se mohla týkat i oddlužení podnikatele nebo podnikatelských závazků, kdy schůze věřitelů zvolí dle jejího uvážení nejvhodnější způsob oddlužení.

⁶³ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 10.10.2013 č. j. 1 VSPH 1655/2013-B-27.

⁶⁴ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30.1.2013 sp. zn. 29 NSCR 88/2013.

⁶⁵ O způsobu oddlužení rozhodne schůze věřitelů prostou většinou hlasů nezajištěných věřitelů počítanou podle výše jejich pohledávek; obdobně to platí pro hlasování věřitelů mimo schůzi věřitelů.

⁶⁶ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30.1.2013 sp. zn. 29 NSCR 91/2013.

S ohledem na výše uvedené se dá do budoucna předpokládat, i přes účinnost revizní novely, že citované judikáty budou i nadále doplňovat a zpřesňovat ustanovení zákona. Je zřejmé, že s ohledem na účinnost nového občanského zákoníku a zákona o obchodních korporacích nebudou plně v souladu s novou odbornou terminologií, ale závěry v nich obsažené jsou natolik obecné, že byly buď přímo zapracovány do revizní novely insolvenčního zákona, nebo budou v rozhodovací praxi insolvenčních soudů jistě využívány i nadále.

4 Možnosti oddlužení pohledávek z podnikání a soukromých pohledávek podnikatelů

Pohled na možnost oddlužení podnikatelů nebo pohledávek z podnikání prochází neustálým vývojem, jak již bylo zmíněno v prvních kapitolách práce. V této souvislosti považuji za potřebné a jistě i zajímavé vytvořit ucelený seznam možností s přihlédnutím k realnosti a postavení věřitelů.

4.1 Vliv revizní novely

Základní ideou institutu oddlužení je myšlenka co možná nejvyššího uspokojení věřitelů za podmínky, že dlužník přistupuje ke svému dluhovému odbřemenění s poctivým úmyslem. Pokud jsou tyto podmínky splněny, není dle mého názoru důvod oddlužení nepovolit nebo neschválit. Koncepce oddlužení byla však až do roku 2014 postaveno na premise, že oddlužení lze poskytnout pouze osobám, které nejsou podnikateli a které nezvládají nárůst dluhů a jejich splácení. Naproti tomu u osob, které jsou nebo v minulosti byly podnikateli, zákonodárce pravděpodobně předpokládal vyššího ekonomické nadání, vyspělost a především dobrovolné rozhodnutí přijmout rizika, která s sebou podnikání přináší, tedy i případné nadměrné zadlužení. Proto zákonná úprava neobsahovala možnost oddlužení fyzických osob – podnikatelů, kterým nabízela pouze řešení úpadku konkurzem nebo reorganizací.

Otázkou ale zůstává, zda je potřeba činit rozdíl mezi fyzickými osobami, které se dobrovolně rozhodly podstoupit rizika plynoucí z podnikání, a fyzickými osobami, které nepodnikají, ale obstaraly si úvěry a půjčky, u kterých musely vědět, že je nebudou schopny splatit. Není jistě pravdou, že každý podnikatel je osobou s vyšším ekonomickým nadáním, a stejně tak neplatí, že úpadek nepodnikatelů zapříčiní vždy jen jejich neznalost a neschopnost. Na obou stranách pochopitelně existují modelové případy, které přesně odpovídají zmíněné struktuře, ale nepovažuji za důvodné pohlížet na zadluženého podnikatele jinak než na osobu, která si je dobře vědoma výše svého platu, ale přesto dobrovolně čerpá úvěry v takové výši, že ze svých příjmů nemůže hradit příslušné splátky. Dle mého názoru je taková osoba daleko více odpovědná za své dluhy než podnikatel, jehož podnikatelský záměr se nezdařil.

Správným přístupem je, dle mého uvážení, přísnější dohled nad oddlužením podnikatele, a to z toho důvodu, že možnost zaplacení pouze 30 % zjištěných závazků a osvobození od jejich 70 % by se samo o sobě mohlo stát předmětem podnikání. Tentýž přístup k institutu oddlužení však není v žádném případě vyloučen ani u fyzických osob nepodnikatelů. Proto je nanejvýš důležité postupovat v každém případě individuálně a pečlivě vyhodnotit důvody a pohnutky, které dlužníka k podání insolvenčního návrhu vedly.

Postupem času se výklad pojmu dlužník, který není podnikatel, měnil. Původní výklad byl takový, že dlužník nesmí mít živnostenské oprávnění ani žádné dluhy z podnikání. Nový výklad už určité možnosti dlužníku – podnikateli dává. Ačkoli se zdá, že jde o výrazný posun, aktuální judikatura k tomuto názorovému vývoji směřovala delší dobu a lze konstatovat, že se jedná pouze o její promítnutí do díkce zákona. Je otázkou, jak se soudní praxe vypořádá s novou koncepcí oddlužení. Bude jistě zajímavé sledovat, jak podnikatel věrohodně doloží svůj příjem v budoucích pěti letech, jaký vztah bude mezi věřiteli ze spotřebních závazků a podnikatelovými dodavateli, především v rámci plnění splátkového kalendáře, případně jak bude rozhodováno o schválení oddlužení, kde se počítá pouze s trvalým příjmem od plátce mzdy. Dle mého názoru budou soudy pokračovat v započaté tendenci nejen umožnit, ale dále usnadnit oddlužení podnikatelů a možná již další novelizaci bude zahrnovat více možností oddlužení podnikatelů.

4.2 Pojem podnikatele

Hovoříme-li o podnikateli, je nutno tento pojem řádně definovat. Definice podnikatele vycházela do rekodifikace občanského zákoníku z díkce obchodního zákoníku⁶⁷, nicméně od 1.1.2014 je pojem podnikatele součástí občanského zákoníku⁶⁸. Pro potřeby této práce jsou podstatné obě definice, neboť se zabývá jak podnikateli před rokem 2014, tak i po začátku roku 2014.

Obchodní zákoník vycházel především z pojmu podnikání a až následně zmiňoval pojem podnikatel. „*Podnikáním se rozumí soustavná činnost prováděná samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku. Podnikatelem podle tohoto zákona je: osoba zapsaná v obchodním*

⁶⁷ Zákon č. 513/1991 Sb. – dále též obchodní zákoník nebo ObchZ.

⁶⁸ Zákon č. 89/2012 Sb. – dále též občanský zákoník nebo ObčZ.

*rejstříku; osoba, která podniká na základě jiného než živnostenského oprávnění podle zvláštních předpisů; osoba, která provozuje zemědělskou výrobu a je zapsána do evidence podle zvláštního předpisu.*⁶⁹

Občanský zákoník se naproti tomu zabývá pouze pojmem podnikatele, v němž je obsažena samotná činnost podnikání. *„Kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku, je považován se zřetelem k této činnosti za podnikatele. Za podnikatele se považuje také každá osoba, která uzavírá smlouvy související s vlastní obchodní, výrobní nebo obdobnou činností či při samostatném výkonu povolání, popřípadě osoba, která jedná jménem nebo na účet podnikatele. Za podnikatele se považuje osoba zapsaná v obchodním rejstříku. Podnikatelem je osoba, která má k podnikání živnostenské nebo jiné oprávnění podle jiného zákona.*⁷⁰

Úprava obsažená v obchodním a občanském zákoníku je ve své podstatě pro účely insolvenčního zákona rovnocenná. Obchodní zákoník stavěl na první místo fakt zápisu podnikající osoby v rejstříku, ale pojem podnikání uváděl zvlášť. Občanský zákoník naproti tomu staví na první místo podnikatelskou činnost a až poté zápis osoby do rejstříku. Prvořadým kritériem se stala pro vymezení pojmu podnikatele povaha činnosti, kterou vykonává, a až druhořadou podmínka podnikatelského oprávnění. Při posuzování návrhu na povolení oddlužení soud zkoumá, zda je dlužník zapsán v obchodním rejstříku, případně zda má oprávnění k živnostenskému nebo jinému podnikání. Určení, zda se jedná o podnikatele, bude rovněž spočívat v posouzení faktické činnosti dlužníka a nepostačí pouhý zápis do obchodního nebo jiného rejstříku. Zásadní bude ovšem zkoumání povahy dlužníkovy závazku.

Pro úplnost lze ještě dodat, co je považováno za živnost. *„Živností je soustavná činnost provozovaná samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených tímto zákonem.*⁷¹ Jde tedy o činnost upravenou živnostenským zákonem, který též negativně vymezuje, co živnostenskou činností není.

⁶⁹ § 2 odst. 2. a 3. obchodního zákoníku

⁷⁰ § 420 a následující občanského zákoníku

⁷¹ § 2 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon)

4.3 Výhody a nevýhody oddlužení pro věřitele

Věřitelé sehrávají v insolvenčním řízení dlužníka podstatnou roli. Mohou podávat insolvenční návrh, přihlašují své pohledávky, za splnění určitých podmínek rozhodují o osobě insolvenčního správce a především mají vliv na rozhodnutí o způsobu řešení dlužníkovy úpadku. O způsobu řešení dlužníkovy úpadku věřitelé rozhodují na schůzi věřitelů konané obvykle po skončení prvního přezkumného jednání. O způsobu, jakým budou jejich pohledávky uspokojeny, rozhodují tedy poté, kdy insolvenční správce přednese zprávu o hospodářské situaci dlužníka a vysloví se, jaké řešení z pozice insolvenčního správce považuje za vhodné.

Je nutno konstatovat, že věřitelé jsou si ve většině případů vědomi toho, že v insolvenčním řízení nelze dosáhnout plného uspokojení jejich pohledávek, a proto se snaží o maximalizaci výnosu. To, že je institut oddlužení výhodný nejen pro dlužníka, ale i pro věřitele, dokládá i důvodová zpráva k insolvenčnímu zákonu: *„Zahraniční zkušenosti potvrzují, že oddlužení je v konečném důsledku i ku prospěchu věřitelů; pro ty je zpravidla výhodnější obdržet v kratším časovém úseku část pohledávky, než v dlouhodobé perspektivě (mnohdy s vysokými náklady na realizaci) vymoci pohledávku celou. Věřitelé – podnikatelé spoléhají též na budoucí spotřebu takového dlužníka (na obnovení jeho koupěschopnosti).“*⁷²

Z výše uvedeného vyplývá hlavní výhoda pro věřitele, tedy skutečnost, že v průběhu oddlužení, tj. v maximálním časovém horizontu 5 let, získají prostřednictvím měsíčních splátek část své pohledávky za dlužníkem, přičemž procento uspokojení je obvykle několikanásobně vyšší než při uspokojování věřitelů v konkurzu. Věřitelé jsou navíc předem informováni o výši předpokládaného plnění, podle které mohou řídit své další finanční rozvahy. V oddlužení získá věřitel část pohledávky relativně jistým postupem a ví, že za 5 let je pro něj věc uzavřena i účetně, neboť dosud nevymáhané pohledávky se odepíší do nákladů v té části, v které nejsou uspokojeny, bez toho, že by bylo nutno zahájit soudní řízení.

Nevýhody lze spatřovat především v tom, že věřitel nezíská zpět vše, co dlužníkovi poskytl. To je ovšem nevýhoda každého insolvenčního řízení. Oddlužení může působit nemotivačně na věřitele, jejichž pohledávky vůči

⁷² Důvodová zpráva k IZ.

dlužníku jsou ve srovnání s ostatními nízké, tzv. minoritní věřitele. Při hlasování o způsobu řešení úpadku dlužníka se požaduje prostá většina přítomných věřitelů na schůzi věřitelů, ale zákon stanoví, že jeden hlas se rovná jedné koruně přihlášené pohledávky. V případě minoritních věřitelů se může stát, že nemají dostatek hlasů k prosazení zájmů. Pokud jsou jejich pohledávky v zanedbatelné výši, velmi často je do insolvenčního řízení ani nepřihlašují, neboť náklady s tím spojené v takovém případě převyšují možný výnos. V této souvislosti je zajímavé připomenout, že zajištění věřitelé, kteří se v řízení uspokojují pouze ze zpeněžení předmětu zajištění, nehlasují o způsobu řešení dlužníkovy úpadku, neboť pro ně nemá žádný význam.

Osobně jsem přesvědčen, že institut oddlužení je pro věřitele výhodnější, pokud dlužník nevlastní majetek velké hodnoty, který není zajištěn zástavou jiného věřitele a lze jej jednoduše zpeněžit.

4.4 Možnosti oddlužení podnikatele podle zákona a jejich předpoklady

Insolvenční zákon v platném znění poskytuje aktuálně ty možnosti oddlužení fyzických osob – podnikatelů, které jsem zmínil v první kapitole práce. Dle ust. § 389 odst. 2 IZ je možné řešit dluh z podnikání, rozhodující je tedy povaha dluhu, nikoli dlužníka. Zmíněný dluh je možné podrobit oddlužení za předpokladu, že s tím souhlasí věřitel, o jehož pohledávku jde, jde o pohledávku, která se neuspokojila během konkurzu nebo jde o pohledávku zajištěného věřitele.⁷³

Souhlas nezajištěných věřitelů, jejichž pohledávky jsou přihlášeny do řízení, je jednou z možností, kterou dlužníkovi dává zákon, aby dosáhl schválení oddlužení, ale ve své praxi jsem se s ní dosud nesešel a předpokládám, že se bude vyskytovat velmi zřídka, neboť její realizace je velmi obtížná, při větším počtu věřitelů prakticky nemožná. V této souvislosti je třeba podotknout, že zákon neuvádí, kdy má být souhlas věřitelů dodán, jestli při podání insolvenčního návrhu spojeného s návrhem na povolení oddlužení, při přezkumném jednání, nebo v průběhu rozhodování o schválení jeho oddlužení.

V situaci, kdy je dlužník již pod tlakem exekucí, si lze jen těžko představit jeho komunikaci s věřitelem o způsobu řešení úpadku. Problematické rovněž je,

⁷³ § 389 odst. 2 IZ

s kým konkrétně by měl dlužník u věřitele jednat, což se týká především větších věřitelů, jako jsou banky, nebankovní instituce nebo velké korporace.

V praxi insolvenčních soudů se ustálil postup, kdy se v podstatě vychází z konkludentního souhlasu věřitele. Pokud se věřitel nezúčastní schůze věřitelů, která hlasuje o způsobu řešení dlužníkovy úpadku, ani nevyužije možnosti zaslat hlasovací lístek, pohlíží se na něj jako na věřitele, který souhlasí s řešením úpadku oddlužením, přičemž způsob oddlužení ponechává na rozhodnutí ostatních věřitelů, případně soudu. Tomuto závěru svědčí i to, že zákonodárce věřiteli, který nehlasoval proti zvolenému způsobu řešení úpadku, nepřiznává právo odvolat se proti usnesení, kterým je oddlužení schváleno.

Druhým z možných řešení je oddlužení podnikatelských závazků, které nebyly uspokojeny v konkurzu. Jedná se o nový institut poprvé zmíněný v revizní novele IZ. Jde o případy, kdy konkurz je buď ukončen rozvrhovým usnesením s částečným uspokojením věřitelů, nebo je-li zjištěno, že majetek je zcela nepostačující k uspokojení věřitelů. Opět vyvstává otázka, jakým způsobem bude tento institut oddlužení pohledávek z podnikání fungovat v praxi. Jeho účelem je umožnit dlužníkovi řešit situaci, kdy se věřitelé po skončení konkurzu mohou nadále domáhat uspokojení svých pohledávek exekucí, a to i těch, které byly přihlášeny jako nevykonatelné a které dlužník při přezkumném jednání výslovně nepopřel. Podmínkou tohoto typu oddlužení je, že výše dluhů musí být přiměřená výši dlužníkových příjmů. Pokud by tedy po skončení konkurzu zůstaly dluhy jdoucí do desítek miliónů, je prakticky nemožné je oddlužit.

U konkurzu zamítnutého pro nedostatek majetku se tato úprava jeví jako ideální, neboť dlužník může žádat o povolení oddlužení, aniž by musel dokládat souhlasná prohlášení věřitelů. S ohledem na požadavek ekonomiky řízení bych však považoval za vhodnější u nemajetných dlužníků rezignovat na fázi konkurzu a přejít přímo k oddlužení, což se mi jeví jako podstatně rychlejší a pro stát méně nákladné, přičemž výsledný efekt je naprosto totožný.

Po skončení konkurzu ukončeného rozvrhovým usnesením s částečným uspokojením věřitelů též existuje možnost podat návrh na oddlužení bez souhlasných vyjádření věřitelů. Ti pravděpodobně nebudou mít námitek, neboť se jim dostane uspokojení minimálně 30 % ze zbývajících částí pohledávek, ale pro dlužníka by toto řešení mohlo představovat neúměrnou časovou i ekonomickou zátěž, neboť po fázi konkurzu, který může trvat i několik let, by následovalo další insolvenční řízení postihující jeho příjmy. U dlužníků s vyššími zbývajícími

závazky bude pravděpodobnost jejich oddlužení naprosto nereálná, vznikne tedy bezpochyby skupina ekonomicky totálně devastovaných fyzických osob, které se budou po řadu let potýkat s prakticky neřešitelnými ekonomickými problémy. Jediným možným řešením by v tomto případě bylo přesvědčit věřitele, aby souhlasili s předpokládaným uspokojením nižším než 30 %, čímž se ovšem problém vrací zpět na začátek k získání souhlasu věřitelů.

Já osobně bych jako řešení této právně složité situace navrhoval omezit zákonem dobu, po kterou lze provádět exekuci dle vykonatelného titulu, přičemž za spravedlivou pro obě strany bych považoval dobu 10 let od zahájení exekučního řízení s tím, že exekučním řízením se nepřerušuje běh promlčecí lhůty. Povinnost plnit z vykonatelné pohledávky by se tak fakticky omezila na maximálně 20 let, což i tak považuji za lhůtu poměrně dlouhou, ale na rozdíl od dnešního stavu by nebyla neomezená.

V neposlední řadě je možné oddlužit podnikatelské závazky, pokud se jedná o zajištěného věřitele. V běžné praxi bude tento způsob nejspíše nejsnáze použitelný. Uspokojení, byť třeba jen částečné, plyne již z podstaty zajištění. Zajištěnému věřiteli může být a jistě bude lhostejné, zda je dlužníkův závazek podnikatelský, zda bude na jeho majetek prohlášen konkurz, či schváleno oddlužení, neboť v obou případech bude tento věřitel uspokojen ze zpeněžení předmětu zajištění. Schválené oddlužení představuje pro zajištěného věřitele určité znevýhodnění, neboť neuspokojená část jeho pohledávky se nestane nezajištěnou, jak by tomu bylo v konkurzu, ale věřitel je uspokojen jen z výtěžku zpeněžení. Má však právo si vybrat, jestli svou pohledávku do insolvenčního řízení přihlásí jako zajištěnou, či jako nezajištěnou, a tím ovlivňuje předpokládanou výši svého uspokojení.

Oddlužení podnikatelských závazků probíhá naprosto shodně jako oddlužení závazků, které nepocházejí z podnikání, tedy buď plněním splátkového kalendáře, nebo zpeněžením majetkové podstaty, případně kombinací obou způsobů. Kombinace je schválena velmi zřídka, většinou za situace, kdy předmět zpeněžení zajišťuje pouze nízkou pohledávkou a lze předpokládat, že výtěžek zpeněžení bude postačovat na potřebné uspokojení i nezajištěných věřitelů, nebo za situace, kdy samotný příjem dlužníka nepostačuje na splnění podmínky uhradit minimálně 30 % zjištěných pohledávek. Z rozhodovací praxe jednotlivých soudů je zřejmé, že s tímto kombinovaným způsobem oddlužení řada soudců nesouhlasí a zásadně ho neschvalují.

Revizní novelou insolvenčního zákona bylo též umožněno společné oddlužení manželů, které do konce roku 2013 bylo řešeno pouze judikatorně. I nový institut společného oddlužení manželů dle mého názoru napomáhá oddlužení podnikatelských závazků, neboť na oba manžele se v případě společného oddlužení pohlíží jako na jednoho dlužníka, a jestliže podnikal pouze jeden z nich, představují závazky z podnikání většinou jen zanedbatelnou část všech závazků a soudy ani věřitelé nemívají proti jejich zahrnutí do společného oddlužení žádné námitky.

Legislativní vývoj v oblasti insolvenčního práva jasně naznačuje tendenci zákonodárce podstatným způsobem usnadnit řešení úpadku fyzických osob i fyzických osob – podnikatelů formou oddlužení. Tento přístup je vcelku logický, neboť nárůst počtu dlužníků v posledních letech je velmi velký a stal se celospolečenským problémem. Je však otázkou, jaký vliv má tento trend na nárůst počtu nepoctivých dlužníků a tendenčních insolvenčních návrhů.

4.5 Možnosti oddlužení podnikatelů na základě ustálené judikatury

Jak již bylo řečeno, judikatura doplňuje a zpřesňuje znění insolvenčního zákona. Soudní judikatura vymezila okolnosti, které musí insolvenční soud zvážit, když rozhoduje, zdali dluh z podnikání brání schválení oddlužení. Z judikatury především Nejvyššího soudu lze dovodit následující:

Dlužníkem, který není podnikatelem, je myšlena taková osoba, která není ze zákona považována za podnikatele a která nemá dluhy z podnikatelské činnosti. Zda však existuje rozumný důvod, nepokládat při rozhodování o návrhu na povolení oddlužení nebo při schvalování oddlužení za překážku bránící uplatnění institutu oddlužení neuhrazený dlužníkův dluh z podnikání, je vždy na posouzení soudu s přihlédnutím k době vzniku konkrétního dlužníkova závazku, době ukončení dlužníkova podnikání, četnosti závazků vzniklých z podnikání, výši konkrétního závazku z podnikání, a to především v porovnání s celkovou výší dlužníkových závazků, a tomu, zda si je věřitel vědom, že jeho pohledávka bude podrobena režimu oddlužení.

Za podnikatele rovněž nelze považovat dlužníky, kteří podnikateli nejsou ani nikdy nebyli, ale kteří pouze svým majetkem zaručili dluhy vzniklé z podnikatelské činnosti osob jiných, bez toho, aby se na podnikání účastnili, a to

jak obecným ručením nebo zajišťovací směnkou, ať v pozici směnečného dlužníka nebo směnečného avala.

Z aktuální judikatury pak především vyplývá, že je důležité pečlivě posoudit okolnosti každého případu. Nelze pohlížet na konkrétní dlužníky stejně, ale vždy je potřeba přihlídnout k okolnostem, které dlužníka k uzavření závazků vedly, ale i k samotným závazkům, jak byly uzavřeny, s kým, za jakých podmínek a proč. I posouzení sociálního zázemí dlužníka hraje podstatnou roli. Jde tedy o posouzení dlužníka jako celku a nejenom o posouzení jeho dluhů. Hlavní roli v tomto posuzování a následném rozhodnutí zastává insolvenční soud a spolu s ním věřitelé, kteří svá rozhodnutí opírají o podklady shromážděné insolvenčním správcem.

Ve stávající praxi jsou podnikatelské závazky natolik běžné, že pohled na ně a jejich posuzování jsou zcela jiné než v době, kdy byl institut oddlužení teprve uváděn do praxe. Na pohledávky v zanedbatelné výši se při přezkumných jednáních prakticky nebere zřetel a oddlužení jsou schvalována velmi benevolentně. Poté záleží pouze na dlužnících, zda podmínky oddlužení splní, nebo dojde ke zrušení oddlužení a prohlášení konkurzu na jejich majetek.

5 Demonstrace na konkrétních případech

Poznatky získané v předchozích kapitolách se nyní pokusím demonstrovat na konkrétních případech a především poukázat na možnost oddlužení podnikatelů a podnikatelských závazků v praxi. Ve všech uváděných případech byl insolvenčním správcem jmenován Mgr. Karel Tousek nebo společnost IKT insolvence v.o.s. Tyto případy mají především demonstrovat vývoj v rozhodování insolvenčních soudů, ať už vycházející ze zákona, nebo ovlivněný judikaturou. Případy se týkají insolvenčních řízení s úpadkem zjištěným do konce roku 2013, neboť u nových řízení s insolvenčními návrhy podanými již v roce 2014 jsem se ještě nesetkal s případem, který by šel využít jako příklad k aktuálnímu znění insolvenčního zákona.

5.1 Anna Valentová

Insolvenční řízení je vedeno u Krajského soudu v Plzni pod sp. zn. KSPL 27 INS 1521/2010. Dlužnice podala insolvenční návrh společně s návrhem na povolení oddlužení dne 18.2.2010. V insolvenčním návrhu uvedla, že je zaměstnaná a pobírá příjem ve výši 12.500 Kč měsíčně. Své závazky vyčíslila na částku 505.734,00 Kč a označila patnáct svých věřitelů. Dlužnice dále uvedla, že žije sama a v případě potřeby by se pokusila najít si další zaměstnání, aby uhradila potřebnou výši pohledávek, nicméně stávající výše příjmu postačovala na splnění podmínky minimálně třicetiprocentního plnění. K návrhu připojila rovněž přílohy o svých příjmech, majetku a ostatních zákonem požadovaných přílohách.⁷⁴

V týž den zveřejnil insolvenční soud vyhlášku o zahájení insolvenčního řízení. Usnesením Krajského soudu v Plzni ze dne 16.3.2010 č. j. KSPL 27 INS 1521/2010-A-7 byl zjištěn úpadek dlužnice, zamítnuto navrhované oddlužení, na majetek dlužnice prohlášen konkurz a jmenován insolvenční správce. Důvodem pro zamítnutí žádosti o povolení oddlužení byla ta skutečnost, že dlužnice v přehledu příjmů za rok 2008 byla vedena jako osoba samostatně výdělečně činná (dále jen OSVČ) pod identifikačním číslem, které bylo rovněž uvedeno na

⁷⁴ Insolvenční návrh dlužnice zveřejněný v ISIR pod č. j. KSPL 27 INS 1521/2010-A-1 ze dne 18.2.2010.

jednom z exekučních příkazů, čímž nevyhověla znění zákona, který požaduje, aby dlužník nebyl podnikatelem.⁷⁵

Výše závazku, který pocházel z podnikatelské činnosti, byla pouhých 1.834,- Kč. V celkovém součtu přihlášených pohledávek, který dosáhl výše 570.292,01 Kč, činila tato pohledávka 0,32 %. Pokud by soud o návrhu dlužnice rozhodoval dnes, zcela jistě by její závazek z podnikání vyhodnotil jako marginální a bez problémů by povolil řešení formou oddlužení. V roce 2010 však insolvenční soud zcela v souladu se zněním zákona i s běžnou rozhodovací praxí po zjištění úpadku prohlásil na majetek dlužnice konkurz.

Paradoxní na citovaném insolvenčním řízení je pak to, že jediným zpeněžitelným majetkem dlužnice byla id. ½ polovina pozemku o výměře 32 m² využívaného jako společný dvůr a zůstatek na běžném účtu ve výši 126,64 Kč. Insolvenční správce po časově náročném jednání se spoluvlastnicí pozemku zpeněžil tuto položku ze soupisu majetkové podstaty za 32 Kč. Celkové příjmy majetkové podstaty činily tedy 158,64 Kč, zatímco náklady insolvenčního řízení společně s odměnou insolvenčního správce dosahují výše téměř šedesáti tisíc korun.

Není pochyby o tom, že prohlášení konkurzu na majetek dlužnice Anny Valentové nikterak nevyřešilo situaci dlužnice ani jejích věřitelů a z hlediska ekonomiky řízení znamenalo nemalé finanční zatížení státu. Povolení oddlužení by rozhodně bylo lepším řešením, neboť dlužnice by v jeho průběhu uhradila cca 33 % přihlášených pohledávek i odměnu a náklady insolvenčního správce ze svého příjmu.

Nyní se insolvenční řízení dlužnice Anny Valentové nachází ve fázi, kdy byla projednána a schválena konečná zpráva insolvenčního správce. Otázkou zůstává, zda po skončení řízení dlužnice znovu podá insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení oddlužení, neboť tím by se mohla stát příkladem pro využití nového typu oddlužení dle revizní novely IZ, kdy dlužník nejprve projde konkurzem a následně jsou neuspokojené závazky oddlužovány.

5.2 Tomáš Bílek

Insolvenční řízení dlužníka Tomáše Bílka je vedeno u Krajského soudu v Plzni pod sp. zn. KSPL 20 INS 8020/2011. Bylo zahájeno na základě

⁷⁵ Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 16.3.2010 č. j. KSPL 27 INS 1521/2010-A-7.

věřitelského insolvenčního návrhu UniCredit Bank Czech Republic a.s. zveřejněného v ISIR dne 12.5.2011. Právním titulem pro podání návrhu bylo to, že dlužník avaloval směnku vlastní vystavenou společností BBB AUTOGROUP s.r.o., jejímž byl jednatelem. Směnka zajišťovala splacení úvěru poskytnutého insolvenčním navrhovatelem výstavci směnky. Věřiteli tak vznikla pohledávka za dlužníkem ve výši 3.277.702,00 Kč, protože na majetek společnosti BBB AUTOGROUP s.r.o. byl prohlášen konkurz. Insolvenční navrhovatel zároveň uvedl dalšího věřitele, který měl za dlužníkem pohledávku.⁷⁶

Insolvenční soud usnesením ze dne 17.5.2011 vyzval dlužníka, aby se písemně vyjádřil k insolvenčnímu návrhu věřitele. Soud zároveň dlužníka poučil, že může nejpozději do 30 dnů od doručení insolvenčního návrhu podat návrh na povolení oddlužení dle ustanovení § 389 a násl. IZ.

Dlužník ve stanovené době reagoval podáním návrhu na povolení oddlužení, ve kterém uvedl výši svých závazků a zároveň doložil, že je schopen ze svých příjmů zaplatit minimálně 30 % svých závazků, a to jak nezajištěným, tak zajištěným věřitelům.

Krajský soud v Plzni svým usnesením ze dne 24.8.2011 č. j. KSPL 20 INS 8020/2011-A-16 zjistil úpadek dlužníka a stanovil termín přezkumného jednání a schůze věřitelů, na které bude rozhodnuto o způsobu řešení dlužníkového úpadku. Současně ustanovil osobu insolvenčního správce.⁷⁷

Insolvenční správce ve zprávě pro přezkumné jednání podané dne 13.10.2011 uvedl přihlášené pohledávky věřitelů. Popřel pohledávku věřitele ze směnky, neboť byla do insolvenčního řízení přihlášena duplicitně, a to jak jako zajištěná majetkem dlužníka, tak zároveň z titulu směnky. Insolvenční správce měl za to, že přihlášení pohledávky jako zajištěné má přednost, a proto popřel pohledávku přihlášenou jako nezajištěnou. Dále insolvenční správce konstatoval, že po popření pohledávky činí nezajištěné závazky dlužníka 1.821.304,00 Kč a závazky zajištěné 2.964.372,00 Kč. U některých závazků uvedl, že budou pravděpodobně alespoň částečně uspokojeny v konkurzním řízení společnosti BBB AUTOGROUP s.r.o., a tak se výše nezajištěných pohledávek může ještě snížit. Dlužník byl dle jeho zjištění schopen na základě svých příjmů a příspěvku od otce uhradit minimálně 30 % svých závazků, a proto navrhl řešení úpadku formou oddlužení plněním splátkového kalendáře. Insolvenční správce dále uvedl,

⁷⁶ Insolvenční návrhu zveřejněný v ISIRu pod č. j. KSPL 20 INS 8020/2011-A-1 ze dne 12.5.2011 .

⁷⁷ Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 24.8.2011 č. j. KSPL 20 INS 8020/2011-A-16.

že dlužník není podnikatelem a jeho závazky nepocházejí z podnikatelské činnosti, ale pouze se jako fyzická osoba zaručil za dluhy společnosti. Předpokládaný výtěžek z majetku dlužníka dle jeho názoru pokryje pohledávky zajištěných věřitelů a pro nezajištěné věřitele je výhodnější forma oddlužení plněním splátkového kalendáře.⁷⁸

Při projednávání obou insolvenčních návrhů soud rozhodl v souladu s návrhem insolvenčního správce a usnesením ze dne 31.10.2011 č. j. KSPL 20 INS 8020/2011-B-7 bylo dlužníkovi schváleno oddlužení plněním splátkového kalendáře. Do dnešního dne oddlužení dlužníka probíhá standardně a lze předpokládat, že podmínky oddlužení budou splněny. Majetek dlužníka sloužící jako zajištění pohledávky věřitele byl zpeněžen veřejnou dražbou a výtěžek byl příslušnému věřiteli vyplacen.

Zmiňovaný případ je příkladem, kdy se dlužník jako fyzická osoba zaručí za dluhy podnikatele, ale tím se nestane podnikatelem a ani jeho závazky nemohou mít povahu závazků podnikatelských. Navíc pokud by soud neschválil oddlužení, ale prohlásil konkurz, dopadla by situace obdobně jako u předchozího případu dlužnice Anny Valentové s jediným rozdílem, že v řízení Tomáše Bílka by byl uspokojen alespoň zajištěný věřitel. Podle mého názoru postupoval insolvenční soud ve věci správně a stejně tak správně bylo i posouzení věci insolvenčním správcem.

5.3 Manželé Levických

Insolvenční řízení manželů Levických je specifickým řízením vedeným u Krajského soudu v Ústí nad Labem pod sp. zn. KSUL 45 INS 11888/2012. Insolvenční návrhy byly podány každým z manželů zvlášť, ale ve stejný den a v téměř totožném znění. V insolvenčních návrzích uvedli, že se zadlužili především kvůli manželovu podnikání, kdy svěřil firmu nesprávným lidem a situace se mu vymkla z rukou. Dále prohlásili, že mají 27 věřitelů s pohledávkami ve výši téměř 4 miliony korun. Zároveň požádali soud o povolení oddlužení a spojení obou řízení ke společnému projednávání. V přílohách insolvenčního návrhu doložili, že disponují značným nemovitým i movitým majetkem oceněným na velmi vysoké částky, především hospodářská usedlost má dle jejich znaleckého posudku

⁷⁸ Zpráva insolvenčního správce ze dne 13.10.2011 zveřejněná v ISIRu pod č. j. KSPL 20 INS 8020/2011-B-4.

hodnotu téměř šesti miliónů korun. Požádali, aby byla určena část majetku, která bude v průběhu insolvenčního řízení zpeněžena, a o povolení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty.⁷⁹

Insolvenční soud rozhodl o návrhu svým usnesením ze dne 4.6.2012 č. j. KSUL 45 INS 11666/2012-A-8, spojil obě řízení ke společnému projednání a následně usnesením ze dne 6.6.2012 č. j. KSUL 45 INS 11666/2012-A-12 zjistil úpadek dlužníků a povolil řešení jejich úpadku oddlužením.⁸⁰

Rozhodnutí o povolení oddlužení je poměrně překvapivé, neboť z návrhu dlužníka vyplývá, že je podnikatelem a závazky má rovněž převážně z podnikání, pouze svůj návrh opřel o to, že disponuje velkým majetkem, který pokryje více než 100 % závazků. Dle mého názoru soud v tomto případě pochybil a měl na majetek dlužníků prohlásit konkurz, neboť insolvenční situace manželů Levických je typickým příkladem pro konkurzní řízení. Ač se v této práci zabývám možnostmi oddlužení fyzických osob podnikatelů, tento případ používám ke srovnání s ostatními a již od počátku bylo jasné, že nemůže skončit jinak než konkurzem, což se nakonec stalo.

Do insolvenčního řízení byly nakonec přihlášeny pohledávky v celkové výši přesahující deset miliónů korun, z čehož větší část, přibližně 7 miliónů, byla přihlášena jako zajištěná majetkem dlužníků. Insolvenční správce shrnul ve své zprávě pro přezkumné jednání situaci tak, že není možné řešit úpadek dlužníků oddlužením, ale zrušením povoleného oddlužení a prohlášením konkurzu na jejich majetek. Jeho návrh byl odůvodněn především poměrně vysokou celkovou sumou přihlášených pohledávek věřitelů a skutečností, že veškeré přihlášené pohledávky pocházejí z podnikání dlužníka. Navíc bylo novými posudky zjištěno, že hodnota majetku uváděná v návrhu dlužníky je značně nadsazená a že především nemovitý majetek má ve skutečnosti mnohem nižší realizační cenu.⁸¹

Následovalo přezkumné jednání a zvláštní přezkumné jednání, na jejichž základě Krajský soud svým usnesením ze dne 2.10.2012 č. j. KSUL 45 INS

⁷⁹ Insolvenční návrhy uveřejněné v ISIRu pod č. j. KSUL 45 INS 11666/2012-A-1 a KSUL 45 INS 11668/2012-A-1 ze dne 16.5.2012.

⁸⁰ Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 4.6.2012 č. j. KSUL 45 INS 11666/2012-A-8 a ze dne 6.6.2012 č. j. KSUL 45 INS 11666/2012-A-12.

⁸¹ Zpráva insolvenčního správce ze dne 26.7.2012 uveřejněná pod č. j. KSUL 45 INS 11666/2012-B-4.

11666/2012-B-12 neschválil oddlužení manželů a na jejich majetek prohlásil konkurz, přičemž rozhodl, že konkurz bude projednán jako nepatrný.⁸²

V současné době probíhá standardní konkurzní řízení a je zpeněžována majetková podstata dlužníků. Dlužníci budou mít možnost po skončení konkurzu požádat znovu o povolení oddlužení, je ovšem otázkou, jak velká bude suma pohledávek, kterou se nepodaří v konkurzu uspokojit, a zda bude v silách dlužníků uhradit z ní v průběhu 60 měsíců alespoň požadovaných 30 %.

Porovnání insolvenčního řízení manželů Levických s konkurzem na majetek dlužnice Anny Valentové, který byl prohlášen kvůli pohledávce ve výši 1.834,- Kč, zcela jasně ukazuje, jaký názorový vývoj prodělaly soudy při svém rozhodování o návrzích dlužníků s přihlédnutím k podnikatelským aktivitám dlužníka a k závazkům z nich plynoucím, a to v průběhu pouhých 2 let. Otázkou totiž zůstává, jak by o insolvenčních návrzích manželů Levických bylo rozhodnuto za situace, kdy by insolvenční správce neprovedl důkladné šetření situace a nevyvrátil tvrzení dlužníků o výši jejich majetku. Možná by dnes dlužníci plnili oddlužení zpeněžením majetkové podstaty, po jehož skončení už by věřitelé neměli možnost domáhat se uspokojení zbylých částí svých pohledávek, což by právě u manželů Levických pravděpodobně odporovalo záměru zákonodárce a příslušných ustanovení insolvenčního zákona.

5.4 Miroslav Šrámek

Insolvenční řízení je vedeno u Krajského soudu v Plzni pod sp. zn. KSPL 29 INS 1208/2012 a bylo zahájeno podáním insolvenčního návrhu věřitelem. Dlužník se zpočátku jevil jako nekontaktní a nereagoval na výzvy soudu. Insolvenční soud tak svým usnesením ze dne 13.7.2012 č. j. KSPL 29 INS 1208/2012-A-17 zjistil úpadek dlužníka, na jeho majetek prohlásil konkurz a ustanovil insolvenčního správce.⁸³

Insolvenčnímu správci se po jeho ustanovení podařilo dlužníka zkontaktovat. Z jednání s ním následně vyplynulo, že dlužník o insolvenčním návrhu nevěděl, neboť mu bylo doručováno na jinou adresu než je jeho trvalé bydliště. Dlužník po tomto zjištění podal odvolání proti usnesení o prohlášení

⁸² Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 2.10.2012 č. j. KSUL 45 INS 11666/2012-B-12.

⁸³ Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 13.7.2012 č. j. KSPL 29 INS 1208/2012-A-17.

konkurzu s odůvodněním, že o stávající situaci nebyl informován a o podaném insolvenčním návrhu ho zpravil až ustanovený insolvenční správce. Dlužník zároveň podal soudu i návrh na povolení oddlužení, ve kterém uvádí, že ač je fyzickou osobou podnikatelem, způsob řešení jeho úpadku navrhovaným oddlužením je pro něj i pro věřitele vhodnější, neboť příjmy z jeho podnikatelské činnosti dosahují měsíčně cca. třiceti tisíc korun a byl by schopen zaplatit věřitelům minimálně 30 % jejich pohledávek. Oddlužení se mu jevílo jako výhodnější pro věřitele i proto, že jeho majetek byl zajištěn a jeho prodejem budou uspokojeni pouze zajištění věřitelé.⁸⁴

Věc byla předána Vrchnímu soudu, který svým rozhodnutím napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil zpět k projednání soudu prvního stupně.

Insolvenční správce mezitím připravil zprávu pro přezkumné jednání, z níž vyplynulo, že výše přihlášených pohledávek je 3 miliony korun. Zajištěné pohledávky činí 2 miliony a zbytek jsou pohledávky nezajištěné. Majetek dlužníka tvoří soubor nemovitých věcí v hodnotě přibližně 1,5 milionu korun. Ze zprávy dále vyplynulo, že dlužník je podnikatelem, ale je rozhodnut podnikání přerušit a získat příjem ze závislé činnosti. Rovněž některé pohledávky dlužníka pocházejí z podnikatelské činnosti. Insolvenční správce navrhl, aby úpadek dlužníka byl řešen schválením oddlužení plněním splátkového kalendáře, neboť to bude pro věřitele nejvýhodnější.⁸⁵

Na přezkumné jednání se dlužník nedostavil, takže věc byla řešena v jeho nepřítomnosti, a nedoložil ani požadované doplňující seznamy. Insolvenční soud na základě výše uvedeného návrh na oddlužení dlužníka odmítl a na jeho majetek prohlásil konkurz, to vše usnesením ze dne 23.10.2012 č. j. KSPL 29 INS 1208/2012-B-3. Odmítnutí oddlužení a prohlášení konkurzu zdůvodnil soud především podnikáním dlužníka a jeho závazky z podnikání, ač vzal v potaz judikaturu Vrchního a Nejvyššího soudu.⁸⁶

Dlužník následně znovu podal odvolání proti rozhodnutí soudu prvního stupně. Vrchní soud v Praze výše zmíněné rozhodnutí soudu prvního stupně o prohlášení konkurzu na majetek dlužníka potvrdil a dlužníkům úpadek je řešen konkurzem.

⁸⁴ Odvolání dlužníka a návrh na povolení oddlužení ze dne 8.8.2012 zveřejněné v ISIRu pod č. j. KSPL 29 INS 1208/2012-A21 a KSPL 29 INS 1208/2012-A-22.

⁸⁵ Zpráva insolvenčního správce zveřejněná v ISIRu dne 26.9.2012 pod č. j. KSPL 29 INS 1208/2012-A-35.

⁸⁶ Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 23.10.2012 č. j. KSPL 29 INS 1208/2012-B-3.

Domnívám se, že celá situace šla řešit oddlužením dlužníka, ale největším problémem bylo neposkytnutí potřebné součinnosti z jeho strany, jeho nepřítomnost na jednáních a to, že nereagoval na výzvy soudu. Pokud by dlužník s insolvenčním správcem a insolvenčním soudem více spolupracoval, nejen pouze podával odvolání, rozhodně by se předpoklady pro schválení oddlužení našly. Především pro nezajištěné věřitele by bylo daleko výhodnější řešit úpadek dlužníka plněním splátkového kalendáře. Z tohoto případu jasně vyplývá, že aktivní účast a především přístup dlužníka je nezbytný a často může ovlivnit rozhodnutí insolvenčního soud.

5.5 Radek Janovský

Insolvenční řízení vedené u Krajského soudu v Českých Budějovicích pod sp. zn. KSCB 27 INS 7874/2012 má obdobný průběh jako řízení dlužníka Miroslava Šrámka.

Insolvenční návrh byl podán dne 2.4.2012 věřitelem dlužníka. Na následné výzvy k vyjádření dlužník nikterak nereagoval a s insolvenčním soudem nekomunikoval. Insolvenční soud pak svým usnesením ze dne 22.6.2012 zjistil úpadek dlužníka, ustanovil insolvenčního správce a stanovil termín konání přezkumného jednání a schůze věřitelů.⁸⁷

Insolvenčnímu správci se opět podařilo dlužníka po svém ustanovení kontaktovat a pro dlužníka to znamenalo první zjištění jeho úpadkové situace. Insolvenční správce následně shrnul zjištěné skutečnosti ve své zprávě podané soudu: výše přihlášených pohledávek se pohybuje okolo dvou miliónů korun, o majetku dlužníka zatím správce nic neví, dlužník je podnikatelem, konkrétně v oblasti autodopravy, provozuje taxislužbu v Táboře, ale většina jeho závazků pochází z činnosti nepodnikatelské. Insolvenční správce zároveň konstatoval, že byl dlužníkem informován o jeho záměru podat návrh na povolení oddlužení.⁸⁸ Dlužník skutečně dne 13.9.2012 podal návrh na povolení oddlužení, ve kterém

⁸⁷ Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 22.6.2012 č. j. KSCB 27 INS 7874/2012-A-14.

⁸⁸ Zpráva insolvenčního správce ze dne 13.9.2012 zveřejněná v ISIRu pod č. j. KSCB 27 INS 7874/2012-B-5.

vedl, že je schopen zaplatit minimálně 30 % svých závazků a podnikatelskou činnost ukončí.⁸⁹

Následně byl dlužník předvolán ke slyšení, na němž objasnil skutečnosti týkající se jeho úpadku, především uvedl, že podnikatelskou činnost ukončil, je zaměstnán a na základě dohody mu jeho sestry budou poskytovat příspěvek na oddlužení, díky kterému bude moci splnit podmínky oddlužení.

Oddlužení bylo dlužníkovi povoleno a následně i schváleno.⁹⁰ Insolvenční správce navrhl tento způsob řešení úpadku, neboť dlužník ukončil podnikatelskou činnost, většina závazků pochází z nepodnikatelské činnosti a s příspěvkem bude dlužník schopen splnit podmínky oddlužení.

Ač je tento případ téměř totožný s případem předcházejícím, na rozdíl od řízení Miroslava Šrámka bylo u dlužníka Radka Janovského oddlužení schváleno, pravděpodobně též díky snaze a vzhledem k aktivnímu přístupu dlužníka, významnou roli jistě sehrál i právní názor příslušného senátu. Pravdou však zůstává, že do dnešního dne se v Táboře pohybují automobily taxislužby Janovský, a je více než pravděpodobné, že dlužník, ač své podnikání administrativně ukončil, fakticky podniká dál přes třetí osobu. I na jeho příkladu lze demonstrovat různorodost možností oddlužení a jejich využití.

5.6 Lukáš Reitmaier

Insolvenční řízení je vedeno u Krajského soudu v Plzni pod sp. zn. KSPL 20 INS 5/2013. Dlužník podal insolvenční návrh dne 2.1.2013, hlavními důvody jeho úpadku jsou zdravotní komplikace zapříčiněné nadměrnou pracovní vytížeností v době, kdy podnikal jako živnostník, a s nimi spojená nemožnost hradit závazky, především pak splácet úvěry poskytnuté na stavbu domu. V době podání návrhu dlužník již nepodnikal a pracoval jako řidič kamiónu. Doložil, že ze svých příjmů je schopen zaplatit minimálně 30 % svých závazků.⁹¹

Krajský soud v Plzni svým usnesením ze dne 20.3.2013 č. j. KSPL 20 INS 5/2013-A-10 zjistil dlužníkuv úpadek, povolil jeho řešení oddlužením, ustanovil

⁸⁹ Návrh na povolení oddlužení zveřejněn v ISIRu dne 14.9.2012 pod č. j. KSCB 27 INS 7874/2012-B-6.

⁹⁰ Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 3.6.2013 č. j. KSCB 27 INS 7874/2012-B-16 a ze dne 8.11.2013 č. j. KSCB 27 INS 7874/2012-B-30.

⁹¹ Insolvenční návrh dlužníka ze dne 2.1.2013 zveřejněný v ISIRu pod č. j. KSPL 20 INS 5/2013-A-1.

insolvenčního správce a stanovil termín schůze věřitelů.⁹² Následně se na soud obrátil věřitel, který zastává názor, že dlužník jakožto bývalý podnikatel nemá na povolení oddlužení právo, neboť svou živnostenskou činnost ukončil účelově, pouze z důvodu podání návrhu na povolení oddlužení.⁹³

Insolvenční správce navrhl jako způsob řešení úpadku dlužníka oddlužení plněním splátkového kalendáře, ačkoli několik závazků pochází z doby dlužníkovy živnostenského podnikání. Podnikatelské závazky jsou v porovnání s celkovou sumou přihlášených pohledávek zanedbatelné a představují pouze 6 % ze všech přihlášených pohledávek. Vzhledem k rozsahu nezajištěného majetku dlužníka vyhodnotil insolvenční správce schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře jako nejvýhodnější nejen pro dlužníka, ale i pro věřitele.⁹⁴ Soud následně rozhodl svým usnesením ze dne 24.6.2013 č. j. KSPL 20 INS 5/2013-B-6 o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře.⁹⁵

Je zajímavé, že v odůvodnění zmíněného usnesení se insolvenční soud nikterak nezabýval skutečností, že byl dlužník podnikatelem, a především námitkou věřitele podanou po vydání usnesení o povolení oddlužení. Vypovídá to o skutečnosti, že pohled na podnikatelské závazky se změnil a k takto nízkým podnikatelským závazkům se při rozhodování o způsobu řešení úpadku téměř nepřihlíží.

5.7 Manželé Horáčkovi

Zcela totožným je i insolvenční řízení vedené u Krajského soudu v Českých Budějovicích pod sp. zn. KSCB 27 INS 29699/2012. Jedná se opět o situaci, kdy dlužník v minulosti podnikal a nepatrnou část svých závazků má z podnikání. V tomto případě šlo o pohledávky ve výši 200 tisíc korun, které v celkovém součtu představovaly hodnotu 5% z přihlášených pohledávek.

Při přezkumném jednání, jehož jsem se osobně účastnil, se soudce pouze zeptal, zda se jedná výhradně o tyto pohledávky a zda dlužník opravdu nepodniká, zmínil judikaturu, kterou se k takto malým závazkům nepřihlíží a dále celou situaci ohledně dluhů z podnikání neřešil a usnesením ze dne 12.10.2013 č. j.

⁹² Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 20.3.2013 č. j. KSPL 20 INS 5/2013-A-10.

⁹³ Sdělení věřitele ze dne 9.4.2013 zveřejněný v ISIRu pod č. j. KSPL 20 INS 5/2013-A-11.

⁹⁴ Zpráva insolvenčního správce ze dne 15.5.2013 zveřejněná v ISIRu pod č. j. KSPL 20 INS 5/2013-B-3.

⁹⁵ Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 24.6.2013 č. j. KSPL 20 INS 5/2013-B-6.

KSCB 27 INS 29699/2012-B-6 schválil oddlužení plněním splátkového kalendáře.⁹⁶

5.8 Milan Sivák

Do 1. Ledna 2014 bylo otázkou, zda i po účinnosti revizní novely insolvenčního zákona bude stále na nepatrné podnikatelské pohledávky pohlíženo tak, jako tomu bylo v případě dlužníka Lukáše Reitmaiera nebo manželů Horáčkových. Odpověď zní, že ano, nebo alespoň u Krajského soudu v Českých Budějovicích tomu tak pravděpodobně bude.

Příkladem je řízení vedené pod sp. zn. KSCB 27 INS 19479/2013 u Krajského soudu v Českých Budějovicích. Insolvenční návrh byl dlužníkem podán ještě v roce 2013, ale zjištění úpadku, povolení oddlužení a přezkumné jednání, které se konalo 6.3.2014, podléhalo již revizní novele insolvenčního zákona.

Z celkového součtu přihlášených pohledávek ve výši 517.352,14 Kč byla přihláška číslo jedna ve výši 22.475,00 Kč pohledávkou z podnikatelské činnosti dlužníka. Soud k ní během přezkumného jednání nepřihlížel a schválil dlužníkovi oddlužení plněním splátkového kalendáře.⁹⁷

5.9 Další případy

Mezi další konkrétní případy je možno zařadit insolvenční řízení dlužníků Ľubici Maškové⁹⁸ a Karla Koláře⁹⁹ vedená u Krajského soudu v Plzni nebo řízení dlužníka Karla Charváta¹⁰⁰ vedené u Krajského soudu v Ústí nad Labem.

Ve všech řízeních se rovněž objevují podnikatelské závazky nebo situace, kdy byli dlužníci během svého života podnikateli a podnikatelské oprávnění buď dále vlastní, nebo jim již zaniklo, případně ho sami pozastavili. Všem jmenovaným dlužníkům bylo povoleno a následně schváleno oddlužení, aniž by se k těmto skutečnostem přihlíželo, podnikání nemělo vliv na jejich oddlužení, a

⁹⁶ Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 12.10.2013 č. j. KSCB 27 INS 29699/2012-B-6.

⁹⁷ Protokol z přezkumného jednání zveřejněný dne 12.3.2013 pod č. j. KSCB 27 INS 19479/2013-B-5.

⁹⁸ Vedené pod sp. zn. KSPL 27 INS 13057/2012.

⁹⁹ Vedené pod sp. zn. KSPL 29 INS 12916/2013.

¹⁰⁰ Vedené pod sp. zn. KSUL 45 INS 22627/2011.

to především z důvodu efektivnosti a účelnosti a protože se jeví jako nejvýhodnější způsob pro věřitele.

Takových řízení nalezneme ve spektru insolvenčního práva daleko větší množství a jasně to vypovídá o skutečnosti, že podnikatelské závazky nebo podnikatelské oprávnění nemusí být překážkou pro schválení oddlužení, což poskytuje poměrně značnou naději dlužníkům, kteří mají závazky z podnikání a vlastní nebo vlastnili podnikatelské oprávnění, že i oni dostanou šanci zbavit se svých dluhů.

6 Exkurz do rozhodovací praxe některých soudů

Insolvenční soudy jsou při svém rozhodování vázány zákonem a judikaturou. Ačkoli se jedná o jednotnou úpravu, soudy při svém rozhodování často postupují odlišně. Tyto odlišnosti můžeme najít nejenom při rozhodování o oddlužení podnikatelů, ale téměř ve všech částech insolvenčního řízení. Odlišnosti v přístupu jednotlivých krajských soudů lze dokladovat v rozhodování o insolvenčním návrhu, požadovaných přílohách, kterým přiřkládají různou důležitost, v různých názorech na správnou formu a způsob přihlašování pohledávek věřiteli, ale i v tom, jak podrobně např. zpracovávají usnesení o zjištění úpadku dlužníka.

Odlišné je rovněž rozhodování o úpadku a způsobech jeho řešení. Z praxe lze vysledovat, že prakticky totožný insolvenční návrh nebo návrh na povolení oddlužení je u jednoho krajského soudu zamítnut, ale u jiného je prakticky bez výhrad přijat nebo schválen. To ostatně vyplývá i z výše demonstrovaného příkladného výběru některých insolvenčních řízení.

Odlišnosti však najdeme nejenom v rozhodovací praxi jednotlivých soudů, ale často i v rámci jednotlivých senátů jednoho krajského soudu. To je dle mého názoru dáno zejména relativní neustáleností insolvenčního práva i soudní judikatury. S nadsázkou lze konstatovat, že občas u krajských soudů platí, že co jiný senát, to jiný právní názor na danou problematiku. Pro dlužníka to znamená, že je velmi důležité, jaký senát bude jeho případ projednávat a jak na něj bude pohlížet. Ačkoli jsou předsedou soudu vydávána určitá pravidla pro daný soud a probíhají i školení pro soudce a insolvenční správce, výklad jednotlivých ustanovení se liší. Tato problematika už ale překračuje rámec mé práce, bylo by však jistě zajímavé podrobněji se zamyslet nad vzájemným vztahem soudcovské nezávislosti a požadavku právní jistoty, po které tak často volá především laická veřejnost.

V rámci své praxe v insolvenční kanceláři se setkávám s rozhodovací praxí pěti insolvenčních soudů, a to Krajského soudu v Plzni, Krajského soudu v Českých Budějovicích, Krajského soudu v Praze, Krajského soudu v Ústí nad Labem a Městského soudu v Praze.

Pokud se zaměřím na tyto jednotlivé soudy a měl bych určit, který soud se chová ve vztahu k dlužníkům nejvíce benevolentně a v podstatě je u něj

předpoklad, že insolvenční návrhy budou přijaty a následně oddlužení schváleno podle návrhu dlužníka, pak je to Krajský soud v Ústí nad Labem. Hlavní příčinu spatřuji především v situaci Ústeckého kraje, který je sociálně a ekonomicky velmi slabý. Kvůli špatné ekonomické situaci a vysoké nezaměstnanosti vychází Krajský soud v Ústí nad Labem v insolvenčních věcech dlužníků vstříc, a to i dlužníků podnikatelům nebo dlužníkům s dluhy z podnikání, což bylo vidět i na situaci manželů Levických v předcházející kapitole.

Na opačném názorovém pólu oproti tomu stojí Městský soud v Praze, který se mi ze zmíněných soudů jeví jako nejstriktnější a ve vztahu k dlužníkům nejméně shovívavý. Zřejmě to opět vyplývá ze situace spádové oblasti, kterou je Hlavní město Praha, což je oproti Ústeckému kraji oblast, která je ekonomicky silná a s relativním dostatkem pracovních příležitostí. Příkladem důslednosti Městského soudu v Praze je délka přezkumného jednání, která se pohybuje v průměru kolem jedné hodiny. Ve srovnání s ostatními zmíněnými insolvenčními soudy jde o časový úsek, ve kterém se u ostatních soudů stihnou projednat i tři insolvenční návrhy. Pochopitelně záleží na konkrétním případě, ale u jiných soudů se délka přezkumného jednání pohybuje v řádu několika minut. Zároveň Městský soud v Praze nepřistupuje k dlužníkům tak benevolentně a opravdu zkoumá i ty nejmenší detaily, co se přezkumného jednání a celkového posouzení věci týká.

Krajské soudy v Praze, Plzni a Českých Budějovicích postupují ve značné názorové shodě. Záleží na senátu, který právě rozhoduje danou věc, ale vesměs postupují při povolení oddlužení, případně jeho schvalování tím způsobem, že dlužníkům vyjdou vstříc a čekají, jak se bude věc následně vyvíjet a jak dlužníci budou podmínky insolvenčního řízení plnit. Já hodnotím jejich přístup jako vyvážený, jelikož na začátku řízení se ne vždy dá přesně rozeznat úmysl dlužníka a to, s jakými představami insolvenční návrh, případně návrh na povolení oddlužení podával, ale v průběhu řízení se tyto skutečnosti většinou poměrně jasně prokáží. V případě dlužníků, kteří do insolvence vstoupili opravdu s poctivým úmyslem a plní tak podmínky oddlužení tak, jak jim to ukládá zákon, není důvod k razantním zásahům insolvenčního soudu.

Jako specifický se dá v určitých aspektech vyhodnotit přístup Krajského soudu v Českých Budějovicích, který po dohodě s insolvenčními správci, se kterými se pravidelně dvakrát ročně schází na pracovním jednání k aktuálním otázkám insolvenčního řízení, vytvořil jednotnou sadu vzorových formulářů pro

činnost insolvenčních správců, ke kterým patří např. formuláře pro soupis majetkové podstaty, zprávu pro přezkumné jednání nebo závěrečnou zprávu insolvenčního správce.

Ze své osobní zkušenosti vím, že někteří soudci Krajského soudu v Českých Budějovicích se k podnikatelským závazkům stavějí jako k věci, která není pro oddlužení překážkou, ale někteří jsou výrazně proti, i když jsou vázáni zákonem a judikaturou. U tohoto soudu jsem se dokonce setkal se zatím ojedinělým názorem jednoho z insolvenčních soudců, že přezkumné jednání v současné podobě by mělo být nahrazeno administrativním řešením, tedy pomocí písemných vyjádření všech zúčastněných, které by bylo zveřejňováno v ISIR. Jedná se o příklon k vyšší míře neformálnosti, o čem svědčí i ta skutečnost, že u některých soudců se přezkumné jednání nekoná ani v jednacích síních, ale v jejich kanceláři. Otázkou je, zda tato tendence je správná. Podle mého názoru ano, protože přispívá ke zrychlení procesu insolvenčního řízení, což je při neustálém nárůstu insolvenčních případů věcí velmi významnou.

Souhrnně lze konstatovat, že většina insolvenčních soudů a insolvenčních senátů vychází dlužníkům vstříc a povoluje jim při splnění určitých podmínek navrhované oddlužení, což pro většinu z nich znamená nový začátek. Nezbyvá než si přát, aby se dlužníci ze svých chyb poučili a do podobné situace se už nikdy v budoucnu nedostali.

7 Závěr

Účelem předložené práce bylo zmapovat specifickou část insolvenčního práva, konkrétně možnost oddlužení fyzických osob – podnikatelů. Za specifickou oblast ji lze považovat z toho důvodu, že do roku 2014 insolvenční zákon takový pojem neznal a striktně zakazoval oddlužení osobám, které jsou podnikateli. Primární snahou nebylo podat pouze vyčerpávající popis zákonných ustanovení, ale především výklad skutečností, které jsou podloženy konkrétními případy a demonstrují situaci tak, jak je o ní rozhodováno insolvenčními soudy, a ne pouze tak, jak jí upravuje insolvenční zákon.

Potřeby společnosti a především skutečnost, že se oddlužení stalo za dobu účinnosti insolvenčního zákona velmi využívaným institutem, o čemž svědčí lavinově se šířící návrhy na povolení oddlužení, donutily zákonodárce k úpravě a zavedení možnosti oddlužení podnikatelských závazků. Tato úprava se projevila v revizní novele insolvenčního zákona účinné od 1.1.2014.

Revizní novela nejen že reaguje na prohlubující se zadlužení společnosti i jednotlivců, ale z velké části vychází z rozhodovací praxe Vrchních soudů a Nejvyššího soudu České republiky, které již v průběhu minulých let svými rozhodnutími upravily možnost oddlužení fyzických osob podnikatelů. De lege ferenda tak existovala možnost oddlužení podnikatelů a podnikatelských závazků právě na základě judikatury, a proto nebylo zákonné ustanovení revizní novely úplnou novinkou.

Z textu mé práce vyplývá, že insolvenční právo prochází stále ještě vývojem a tento vývoj bude dále pokračovat. Jinak tomu není ani u možnosti oddlužení podnikatelských závazků, neboť nově zavedené zákonné znění neupravuje všechny situace, které mohou nastat, a je zde předpoklad, že bude upraven opět judikaturou, případně budou insolvenční soudy postupovat podle stávající judikatury. Vývoj názorů na možnost oddlužení podnikatelů jasně vystihují konkrétní případy uvedené v této práci, především extrémní případy, kdy v roce 2010 bylo zamítnuto oddlužení na základě minimální částky vzniklé z podnikání a po dvou letech povoleno oddlužení u dlužníků s několikamilionovými závazky z podnikání.

Zároveň je z práce patrné, že rozhodovací praxe insolvenčních soudů je odlišná a v jejich rozhodování se často projevuje odraz aktuální situace daného

regionu, případně i určitá míra sociálního citění a empatie. Pro rozhodnutí insolvenčního soudu je též podstatný předpokládaný dopad na věřitele. Největší pozornost by měla být upřena na nejvhodnější a ekonomicky nejvýhodnější řešení především pro věřitele, o jejichž závazky se jedná, k čemuž směřuje i stávající znění insolvenčního zákona.

Zavedení institutu oddlužení podnikatelských závazků přímo do znění insolvenčního zákona je podle mého názoru velkým přínosem, neboť dává šanci oddlužení i drobným podnikatelům a živnostníkům, kteří tak mohou urovnat své závazky a začít znovu s čistým štítem. Na straně druhé je tím patrně podporován konzumní styl života společnosti a situace by se neměla vymknout kontrole, neboť někteří jedinci se bez větších obav a zábran zavazují ve výši nepřiměřené jejich příjmům a předem spoléhají na možnost oddlužení. Jak již bylo zmíněno v mé práci, je rovněž potřeba dbát zvýšené pozornosti, neboť oddlužení by se v krajním případě mohlo stát samostatným druhem podnikání, náznaky čehož se objevují již nyní.

Jak již bylo výše naznačeno, oddlužení fyzických osob podnikatelů je právním institutem, který prošel zajímavým vývojem od striktního zákazu přes částečné povolení ze strany soudů až ke svému zakotvení přímo ve znění insolvenčního zákona a bude jistě zajímavé sledovat jeho vývoj v dalších letech.

8 Resumé

Nowadays, the Insolvency Act has an important position in the legal order of the Czech Republic. It is a tool that helps people in financial difficulties and provides them a solution to their debts, the possibility to get rid of them and give them a chance to a new start. The Insolvency Act is in its essence very contradictory, in particular from the perspective of the public. It provides relief to borrowers, but on the other hand it is the incomprehensible institute for those who perform their obligations on time and in full amount.

The Insolvency Act is a relatively new law. Existing legislation of the Insolvency Act can be dated to the year 2008, when the Insolvency Act replaced the former Act on bankruptcy and settlement. The difference with this law is primarily in a new debt relief option for natural persons that the czech law have not known before. This is a modification of a foreign-inspired law, as is clear from the explanatory memorandum to the Insolvency law.

The Insolvency Act provides the opportunity to solve the debt or pre-debt situation to both natural and legal persons. The key concept is the concept of bankruptcy, which is how the Insolvency law calls the debt situation. The bankruptcy solution options are debt relief, audition and reorganization. Legal persons can take advantage of the only options which is the audition or reorganization. For natural persons, it is mainly the debt relief.

The debt relief is the possibility to solve the debtor's bankruptcy when the debtor, in compliance with the legal conditions, has to pay the creditors at least 30% of his/her commitments during the period of five years, and subsequently the rest of the debt is forgiven him/ her by a court decision. However, he/ she can also pay 100% of obligations before the fixed limit of 5 years. In this case the debt relief ends at the time of such transaction.

The debt relief takes place in two ways. One of them is the fulfilment of the payment schedule, during which is, in regular monthly instalments, paid a part of the income of the debtor and it is subsequently monthly paid to creditors also on the basis of schedule. The second way is the liquidation of the debtor's estate, when the part of the debtor's assets is sold, and the creditors are paid from the sale's proceeds. A combination of both options can also take its part.

A specific group of entrepreneurs are individual's entrepreneurs, whom the Act in its text banned the possibility of debt relief, and the concept of entrepreneurs debt relief wasn't noticed. There was the possibility of debt relief for small business owners in the original draft of the Insolvency Act, but it was rejected by the lawmakers in the process of its acceptance. This has been changed by the amendment to the Insolvency Act in the year 2014, that introduces some debt relief options for entrepreneurs and, in particular, does not apply the importance of the debtor as an entrepreneur or individuals, but it focuses on the character of his/her debts.

However, the debt relief of entrepreneurs was not an unusual thing before this amendment. The high courts and the Supreme Court of the Czech Republic provided this option by their decisions and on their basis and, in certain circumstances, the relief of entrepreneurs was possible. The reason why is the debt relief of entrepreneurs specific is the fact that the option to pay only 30% of their commitments should, in its essence, be considered a business topic and therefore is essential to ensure necessary attention in order to avoid unfair intention of the debtor.

The biggest attention should be focused on the most appropriate and the most economical solution for those creditors whose obligations are acted, which the current text of the Insolvency Act aims to.

The debt relief of individual's entrepreneurs is the institute, which has undergone a development from the total prohibition, through the partial authorisation of the courts to its legal version and there is a big assumption that its development will continue. It can be mainly considered it of the debt uptrend throughout the society.

Seznam použité literatury a zdrojů

Publikace

- BĚLOHLÁVEK, A.J., ČERNÝ, F., JUNGWIRTHOVÁ, M., KLÍMA, P., PROFELDOVÁ T., ŠROTOVÁ, E. *Nový občanský zákoník. Srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2012, 830 s. ISBN 978-80-7380-413-8.
- HÁSOVÁ/MORAVEC *Insolvenční řízení.* Praha: C. H. Beck, 2013. 262 s. ISBN 978-80-7400-459-9.
- KNAPP, Viktor. *Teorie práva.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1995, 247 s. ISBN 80-7179-028-1.
- KOTOUČOVÁ, J. a kol. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). Komentář.* 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. 1076 s. ISBN-978-80-7179-595-7.
- KOTOUČOVÁ, J. *Zákon o konkurzu a vyrovnaní a předpisy související: komentář.* Praha: C. H. Beck, 2002, 486 s. ISBN 80-717-9602-6.
- KOTOUČOVÁ, J., RABAN, P. *Konkurz a vyrovnaní, vydání 2., aktualizované a doplněné.* Praha: Nakladatelství Orac, s.r.o., 2001. ISBN 80-86199-26-6.
- KUČERA F. *Insolvenční zákon s judikaturou a souvisejícími předpisy.* 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 306 s. ISBN 978-807-4001-635.
- MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele: příručka zejména pro neprávnický.* 2.vyd. Praha: Linde, 2011. 440 s. ISBN 978-80-7201-862-8.
- PACHL, L. *Insolvenční zákon s judikaturou.* 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2011, 484 s. ISBN 978-80-7357-675-2.
- POHL, T. *Zákon o konkurzu a vyrovnaní – krok za krokem.* 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: Prospektrum spol. s r.o., 2000, 317 s. ISBN 80-7175-092-1
- RICHTER, T. *Insolvenční právo.* 1. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008. 472 s. ISBN 978-807-3573-294.

- SCHELLE, K. *Sbírka prací na téma nové insolvenční právo*. Ostrava: Key Publishing s.r.o., 2006. 124 s. ISBN 80-87071-04-2.
- SCHELLEOVÁ, I. *Základy insolvenčního práva*. 1. vyd. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2008 322 s. ISBN 978-80-87071-88-5.
- ZELENKA, J. a kol. *Insolvenční zákon, poznámkové vydání s důvodovou zprávou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vydání. Praha: LINDE Praha, 2008. 795 s. ISBN 978-80-7201-707-2.
- ZOULÍK, F. *Zákon o konkursu a vyrovnání: komentář*. 3. vyd., Praha: C.H. Beck, 1998. 284 s. ISBN 80-717-9103-2.

Prameny

- Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 378/1991 Sb., o konkurzu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- Důvodová zpráva k zákonu č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon).
- Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 311/2007 Sb. o jednacím řádu pro insolvenční soudy a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona, ve znění pozdějších předpisů.

Judikatura

- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20.11.2008 č. j. 1 VSPH 165/2008-A-13.
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 28.3.2013 sp. zn. 29 NSČR 14/2012.
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25.11.2008 č. j. 2 VSPH 184/2008-B-39.
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 22.5.2013 č. j. 29 NSČR 35/2013-B-21.
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 21.4.2009 sp. zn. KSOS 34 INS 625/2008, 28 NSČR 3/2009.
- Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 30.4.2009 sp. zn. KSBR 37 INS 740/2009 2 VSOL 117/2009-A-18.
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 11.5.2010 sp. zn. KSPH 39 INS 2561/2010 1 VSPH 280/2010.
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 10. května 2012 sp. zn. MSPH 88 INS 18044/2011 3VSPH 1378/2011.
- Usnesení Nejvyššího soudu české republiky ze dne 23.2.2011 č. j. 29 NSČR 9/2009-A-29.
- Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 19.12.2012 sp. zn. KSBR 40 INS 14439/2011 1 VSOL 920/201.
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 31.3.2011 sp. zn. 29 NSČR 13/2009.
- Usnesení nejvyššího soudu České republiky ze dne 31.3.2011 č. j. 29 NSČR 20/2009-B-32.
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 31.3.2011 č. j. 29 NSČR11/2009-B-16.
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 10.10.2013 č. j. 1 VSPH 1655/2013-B-27.
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30.1.2013 sp. zn. 29 NSČR 88/2013.
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30.1.2013 sp. zn. 29 NSČR 91/2013.

- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30.4.2013 sp. zn. 29 NSČR 45/2010.
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5.8.2010 č. j. 3 VSPH 463/2010-B-113.

Insolvenční řízení

- KSPL 27 INS 1521/2010.
- KSPL 20 INS 8020/2011.
- KSUL 45 INS 11666/2012.
- KSPL 29 INS 1208/2012.
- KSCB 27 INS 7874/2012.
- KSPL 20 INS 5/2013.
- KSCB 27 INS 29699/2012.
- KSCB 27 INS 19479/2013.
- KSPL 27 INS 13057/2012.
- KSPL 29 INS 12916/2013.
- KSUL 45 INS 22627/2011.

Elektronické zdroje

- <http://www.justice.cz>
- <http://insolvenni-zakon.justice.cz/>
- <https://isir.justice.cz/isir/common/index.do>
- <http://kraken.slv.cz/>
- <http://www.nsoud.cz/>